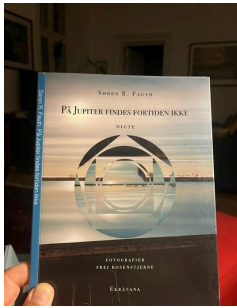

'På Jupiter findes fortiden ikke' (2019) af Søren R. Fauth

'På Jupiter findes fortiden ikke' (2019) af Søren R. Fauth med fotografier af Frej Rosenstjerne er en speciel bog. Ikke blot fordi digteren kombinerer menneskeliv med himmellegemer ("mit hjerte er en supernova", s 11), men også fordi nogle af fotografierne i bogen er fremkaldt og indsat som i et fotoalbum. Da jeg så det, blev jeg både overrasket og rørt. Man er så vant til digitale billeder udskrevet på samme papir som teksten, men disse fotos er fremkaldt og indsat. På en måde er det privat/intimt - og jeg har ikke set det i andre bøger.

Digteren spejler sig i stjerner og planeter og havet, der også spejler nattehimlen. Måske er det ekstreme fokus på rummet et tegn på hans følelse af løsrivelse fra sit liv? "Jeg vil syes sammen med verden igen - se stjernerne glimte på ny" (s 16). Der skrives om det ultranære og det verdens-fjerne, fra faderlig omsorg for sønnen til tanker på en anden planet. Modsætningsfyldte sætning: "jeg vil (...) være verdensagtig jordisk som en meteor" (s 32).

Er Søren R. Fauth grundtvigianer?

Måske er mennesket stjernestøv.

"Mennesket kan græde

kan stjernestøv

kan partikler

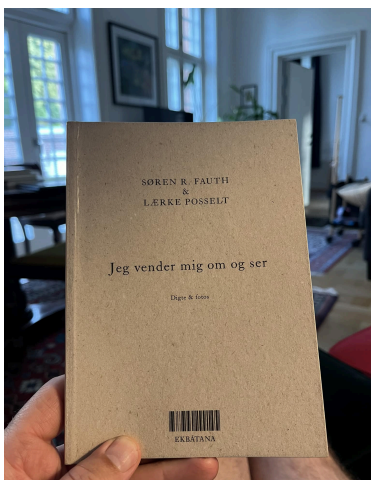
kan superstreng

kan kolliderende protoner og neutroner under jorden i Schweiz" (s 41).

Hvorfor fortiden ikke findes på Jupiter afsløres ikke. Hvorfor lige den planet? Husker man så særligt meget på en af de andre? Jupiter er den største af planeterne i vort solsystem, og den ligger som den 5. planet fra solen (Jorden er den 3. planet). Planeten Jupiter er opkaldt efter den øverste gud i romersk mytologi; han var gud over lyn og torden (ligesom Zeus i græsk mytologi og Thor i nordisk mytologi). Men betyder det noget for digtene i bogen?

<https://www.facebook.com/Ole.Madsen.teologiogkultur/posts/10161765674620242>

'Jeg vender mig om og ser' (2023) af Søren R. Fauth

'Jeg vender mig om og ser' (2023) af Søren R. Fauth og med fotos af Lærke Posselt er umiddelbart en lille let sag i forhold til Søren R. Fauths langdigt 'Moloch'. Men sagen med digte er, at man aldrig helt kan vide, om de er dybsindige eller overfladiske, geniale eller banale. Som når der på side 8 øverst blot står 'kærligheden' - ikke stavet med stort, ingen tegnsætning, ikke skrevet midt eller

nederst på siden men placeret i øverste venstre hjørne dér, hvor brødtekst normalt placeres.

Men digte er ikke brødtekst; eller, der er ikke hvert fald ikke meget kød på, ikke mange ord, ikke meget sammenhæng. På den måde minder digte om de malerier, hvor kunstneren i tankerne har en genstand, men kun maler lige akkurat så meget, at man måske kan ane, hvad maleriet skal forestille. Ved at male og skrive lidt, åbnes muligheden for at læseren og tilskueren kan fylde pladsen ud. Man bliver nødt til at tænke med. At være medskaber.

Er digtning en form for kunstnerisk dovenskab, hvor forfatteren slipper for nemt om ved det, ved blot at skrive nogle ord her og der og så lade resten være op til læseren? Eller er digtning nærmere en form for komprimering af erfaringer, følelser og filosofi? Som en sang, hvor musikken dog udfylder nogle af de huller, der ikke er fyldt ud med tekst. Man skal som læser, lytter, beskuer nære et ønske om at finde mening i brudstykkerne, og mon ikke man så lokkes til egentligt at bringe sine egne meninger mere i spil, end man sådan set opdager forfatterens?

Bogens digte har en rød tråd i hovedpersonens besværligheder med kærligheden. Efter 21 års samliv med én, der skred, finder han en ny - kan det bestå? Tvivlen nager, og det er en sprække i anskuelsen af tilværelsen som sådan. Han vender sig om og ser, hvad der var, og det besværliggør hans forhold til nutid og fremtid.

Hvad er man/vi/det moderne menneske, andet end et 'maskemenneske med katastrofebevidsthed' (s 10)? Digtene afbrydes af fotos i sort/hvidt af knudrede og hullede træer uden blade. Deprimerende. Som nogle af digtene. Der er ikke meget håb eller overskud at hente og dermed heller ingen bedrageriske toner som i en popsang. Det er råt for usødet. Forfatteren spejler sig negativt i sine omgivelser og ser sin fremtid i alt det dystre. Som naboerne. Naboerne rafler. Børnene er for længst flyttet hjemmefra. De har ikke mere at tale sammen om. De rafler bare. Nu skal (resten af) tiden slås ihjel.

<https://www.facebook.com/Ole.Madsen.teologiogkultur/posts/10161761533560242>

'Vingeslag' (2018) af Peter Madsen

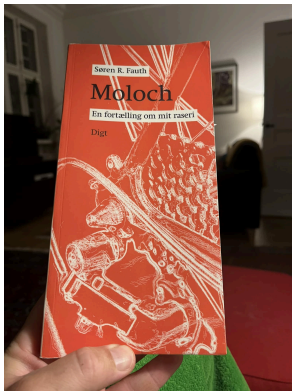
'Vingeslag' (2018) af Peter Madsen er den sidste bog i trilogien om hovedpersonen Signe og de kristne højtider jul, påske og pinse. Jeg kendte ikke trilogien og begyndte således bagfra med Signes pinseoplevelse. Peter Madsen er en Gudsbenådet tegner, og det er en fryd for øjet. Bogen er ikke en direkte gengivelse af Bibelens pinseberetning, sådan som man kender hans tegninger i Urhistorien og Menneskesønnen. Bogen er derimod en historie om den unge Signe, som alene og ensom i bedstemorens sommerhus finder en gammel billedbibel, får besøg af en due og en spankstalende gammel kvinde. Har det noget med pinse at gøre? Ja, på forskellige og forunderlige

måder, og det er altid forfriskende at få sat andre perspektiver på det velkendte. Man kan jo roligt sige, at vi lever post-pinse. Pinseunderet skete for Jesus' apostle for små

2000 år siden, og når vi fejrer pinse i kirken er det ikke en genopførelse af dén hændelse, men en fejring af dét under og en refleksion over, hvad pinsen betyder for os. Pinse er fejring af Helligånden, der i Bibelen har duen som symbol. Jeg tænker på at bruge bogen til konfirmationsforberedelse. Tidligere har jeg læst 'Menneskesønnen' med konfirmanderne, men måske er den for fremmedartet og dystert? 'Vingeslag' virker nutidig og kan måske være mere inspirerende for de unge at læse. Det er vel et forsøg værd.

<https://www.facebook.com/Ole.Madsen.teologiogkultur/posts/10161748461540242>

'Moloch - en fortælling om mit raseri' (2020) af [Søren Fauth](#)

'Moloch - en fortælling om mit raseri' (2020) af [Søren Fauth](#) er et langdigt (på 244 sider) om en mand og hans følelser. Følelser om mange mennesker, (bristede, brudte, genetablerede) relationer, (uforløste og indfrie) forventninger, skuffelser, (naive?) håb, drømme, (volds)fantasier - realiteter.

Er digtet selvbiografisk? Måske - til dels - ikke, men det er ikke interessant. Forfatteren er jo fri til at bruge selvbiografiske dele og udvide eller indskrænke, forme eller deforme alt efter smag og behag. Værket er fantastisk som litteratur, fordi det både fortæller om en oplevelse eller erfaring (hans kones utroskab) samt beskriver situationer og stemninger på springende og overraskende måder.

Det er det, digtningen kan.

Hovedpersonen gennemgår et kriseforløb, fordi hans kone har haft en månedlang affære med en fra sin arbejdsplads. Hovedpersonen knokler videre, selvom han måske burde være knækket sammen. Men knokles skal der - om ikke for at tilfredsstille dem, der vil have en bog eller et foredrag eller en artikel fra ham, så for at have noget at beskæftige tankerne med, så de ikke kredser så meget om utroskabsudåden, at han blæser hovedet af sig selv. Undertitlen lyver ikke; der er meget raseri på spil. Så meget at man som læser griber sig selv i at bide tænderne sammen i medfølelsesindignation.

Hovedpersonen er litterat og der refereres løbende til blandt andre Rilke og Schopenhauer samt en mængde andre forfattere. Det er forfriskende, at følelserne og oplevelserne gives associationer til andre mennesker, tider, hændelser. Intet menneske er en ø.

Hvem eller hvad er moloch? Det er uvist, men på side 180 står der:

“Falder først i søvn kl 4
frygten for at give slip
fordi jeg udmærket ved
hvor faldet bringer mig hen
ned i underbevidstheden
til Moloch.”

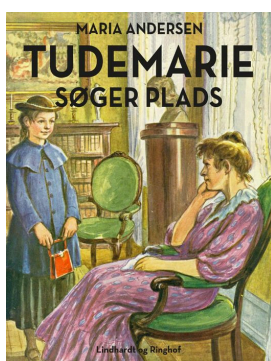
Moloch eller Molok kan også være en hedens gud, der optræder i Det gamle Testamente. En gud, som man ofrede mennesker til.

Hovedpersonen er ingen gud. Tværtimod er han meget mand, rummer meget vrede, skuffelse, drive. Noget må gøre: enten begå selvmord eller tage livet på sig igen. Hovedpersonen ender med at tage sin skæbne på sig og tage sit kors på nakken og forsøger igen at etablere sig - dog, nu som fraskilt med en ekskone, men stadig med børn, job, muligheder, fremtid. Hvad skal der så ske nu? Er raseriet forstummet? Lykkedes det hovedpersonen at brænde al raseriet ud på sine vilde cykelture i Spanien? Eller brænder han inde med noget, der vil blusse op, så han brænder ud? Det ved man ikke. Om fremtiden ved vi blot dette ene: En dag vil også den gå over.

Tak for tippet til at læse digtet, [Jesper Wiil!](#) Det var en fornøjelse.

<https://www.facebook.com/Ole.Madsen.teologiogkultur/posts/10161736398095242>

'Tudemarie søger plads' (1941) af Maria Andersen

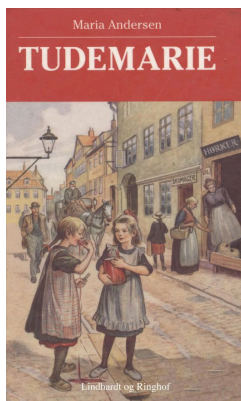

'Tudemarie søger plads' (1941) af Maria Andersen er anden bog i trilogien, der handler om den enfoldige pige Marie, der tuder ved hver lille modstand og modgang. I denne bog søger hun plads og får plads forskellige steder, og der kommer der mange skøre episoder ud af. Det er beundringsværdigt, at hun holder modet oppe, men sådan er det vel, når man som ung stræber efter mere selvstændighed hvad angår penge, hob og fritid. Bogen er et indblik i en tid, man ikke bør ønske sig igen, for som ung pige og billig arbejdskraft sættes Marie til hårdt arbejde. Det er meget interessant at få et indblik i arbejdsopgaverne fra den tid, og

selvom de fleste problemer blev løst med vold eller skældud, så lever de så godt de kan, og de er ikke så forskellige fra os. Uretfærdighed er der meget af, men Marie har sin egne lystige måder at komme dem til livs. Bogen slutter med en cliff-hanger i sætningen: "nu tegnede Livet sig lyst og lykkeligt for hende." Så kan det vel næsten kun gå galt i den tredje bog?

<https://www.facebook.com/Ole.Madsen.teologiogkultur/posts/10161716531075242>

'Tudemarie' (1939) af Maria Andersen

'Tudemarie' (1939) af Maria Andersen handler om pigen Marie, som vi følger fra hendes fødsel til konfirmation; lige fra barnsben græder og tuder hun for et godt ord, deraf øgenavnet. Igennem bogen følger man Maries opvækst som barn i en arbejderfamilie i 1880'ernes København, hvor omsorg og kristendom er erstattet af slid, fattigdom, skam og tørre tæsk. Marie gør sit bedste for at være til gavn og ære for sin familie, men igen og igen går tingene galt for hende, og hun bringer vanære og skam med sig, hvorend hun går. Alligevel forsøger mange godhjertede og bedrestillede at hjælpe hende og hendes familie med både mad og tøj, men det er svært at være taknemmelig, når man er stolt og ærekær. Selvom historierne om Maries oplevelser er fortalt på en humoristisk måde, fik jeg flere gange ondt af den

stakkels piges ulykkelige vilkår. Set med nutidens øjne er det uforståeligt, at samfundet har tilladt den form for fattigdom i et helt socialt lag; Maries historie er ikke unik. Og alligevel har Danmarkssamfundet anno 2024 problemer med børn, der ikke får omsorg eller mad og tøj nok til dagen og vejen, selvom der siden 1880 absolut er sket helt utrolige fremskridt inden for velfærd med tanker på især barnets tarv. Bekymrende er det dog, at revselsretten først blev afskaffet i 1997 - og med protester. Jeg kender endda eksempler på konfirmander, der af deres forældre er blevet forsøgt opdraget eller afrettet ved hjælp af tæsk. Men hvis vold virkelig er vidundermidlet, hvorfor blev de tæskede børn så ikke vidunderligt lykkelige voksne? Maries historie er et stykke socialrealisme, og jeg har kun beundring for hendes stædige forsøg på at tilkæmpe sig en plads i tilværelsen selvom hun er grim som få og en fattigtøs. Hendes fantasi fejler dog ikke noget, og netop fantasien kan være en redning for det barn, der oplever, at livets muligheder og døre ikke er så åbne og mangfoldige som for dem, der har rigeligt med penge. Tudemarie er den første i en trilogi om Marie, og jeg ser frem til at læse de næste.

<https://www.facebook.com/Ole.Madsen.teologiogkultur/posts/10161691625375242>

‘Danske salmer’ (1992) af Johannes Møllehave

‘Danske salmer’ (1992) af Johannes Møllehave er en fin introduktion til Møllehaves refleksioner over en del salmedigtere og salmer. De første 100 sider er introduktioner til salmedigtere, mens de følgende 300 sider er udvalgte salmer med becifringer.

Møllehave var en meget belæst præst, som i forordet påstår at være “jublende umusikalsk”, men som sandelig stadig kan åbne salmerne med associationer og referencer

til såvel salvedigterens biografi, teologi samt kirkefædre og så fremdeles. Det er meget berigende at se salmer åbnet på den måde og sat ind i en personlig og kulturhistorisk sammenhæng, og jeg glæder mig til at bruge metoden (og måske bogen), når jeg igen skal have konfirmander efter sommerferien.

<https://www.facebook.com/Ole.Madsen.teologiogkultur/posts/10161686935580242>

‘Natten åbner sig som en port’ (2024) af Anne Lise Marstrand Jørgensen

Tak for fødselsdagsgaven, [Lisbeth Jensen](#) og [Jørgen Witte](#)

‘Natten åbner sig som en port’ (2024) af Anne Lise Marstrand Jørgensen er en genfortælling af Jesus’ liv, død og opstandelse samt Paulus’ liv og missionsvirksomhed. Bogen præsenteres som en ”Roman over Det Nye Testamente”, og på den måde stilles kunstneren fri til at forholde sig til stoffet, som den romanforfatter, hun er. Hun gør det godt, og det er berigende at læse alt det velkendte igennem en andens reception. Anne Lise Marstrand-Jørgensen forestiller sig, hvordan de velkendte

personer fra Det nye Testamente har tænkt, sanset og følt, da Gud greb ind og Jesus kom til (dem). Bibelen er for det meste meget nøgternt skrevet uden alt for mange følelser, stemninger eller andre retoriske greb, og det råder Anne Lise Marstrand-Jørgensen på en måde bod på, fordi hun genfortæller det velkendte forløb med romanfortællingens kunstgreb.

Bogens første 252 (af 271) sider handler om Jesus og hans vej fra undfangelse til himmelfart, mens de sidste sider nærmest er et resumé af Paulus' liv (fra Apostlenes Gerninger) og breve. Der er en del mere eller mindre direkte Paulus-citater, der på sidste side (naturligvis) ender med kærlighedens lovsang fra 1 Kor 13: "Men størst af alt er kærligheden."

Er bogen så bare en uskyldig og Bibeltro genfortælling, som alle vil være glade for? Næppe. Jeg har hørt en oplæsning i kirken af et kort stykke fra romanen, og det berørte mig i situationen, men det hørte ord og det læste ord sætter forskellige aftryk. Efterhånden som jeg læste mig igennem bogen, var der flere ting, jeg studsede over. Fx at Jesus og hans følgere rører meget ved hinanden, lette berøringer på hoveder, arme og kinder, og at de alle på skift enten græder eller har tårer i øjnene. Er det uvirkeligt – eller umandigt? Nej, og selv i Bibelen læser man om grædende mænd (måske især Jesus selv), men det kom alligevel bag på mig. Selvom forfatteren er tro mod Bibelens grundudsagn og uden skrupler genbruger/genfortæller selv de upopulære Jesusord (fx om dommedag og frelse), så fornemmer man mellem linjerne nogle af hendes tanker, fx da de 12 disciple kaldes, og Jesus ikke udvælger nogle af de kvinder, der også var en del af inderkredsen: "Han har ikke kaldt på kvinderne (...) Simon Peter ville gerne spørge hvorfor, men tier, fordi han er bange for at det vil lyde, som om han ikke stoler på Jesus." Så er spørgsmålet om kvindelige disciple lagt på hylden.

Emmaus-vandringen har altid jeg forstået som to disciples flugt fra uforståelige og skuffende hændelser, men Anne Lise Marstrand-Jørgensen lader de to disciple være spejdere, der går til Emmaus efter hjælp og et sted at være i sikkerhed efter korsfæstelsen af Jesus (s. 244). Det kan også give mening.

I Bibelen står der meget lidt om Jesus som barn, og forfatteren skriver ikke andre episoder til, end NT indeholder, selvom hun udvider handlingerne med følelser osv. Det er berigende uden at blive et forsøg på at udfylde alle biografiske huller, som fx det gnostiske Barndomsevangelium. Forfatteren er dog ikke bleg for at tilføje andre situationer, som hører menneskenaturen til: "Da Jesus har været ude at tisse, venter Martha på ham ved myntebedet." (s. 177).

Noget af det jeg savner i bogen, er en indholdsfortegnelse, for bogen er inddelt i kapitler. Hvad bogen ikke rummer, kommer her:

s. 5 – Ventetid

s. 23 – Fødsel

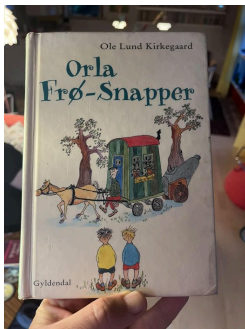
s. 35 – Flugt

s. 44 – Hjemkomst

s. 53 – Døb

- s. 60 – Begyndelse
- s. 73 – Følgere
- s. 79 – Modstand
- s. 96 – Fest
- s. 114 – Disciple
- s. 123 – Bjerget
- s. 137 – At sprede ordet
- s. 148 – Tro
- s. 159 – Lignelser
- s. 170 – Forberedelse
- s. 196 – Påske
- s. 220 – Døden
- s. 239 – Opstandelse
- s. 253 – Vejen
- s. 265 – Paulus' breve

<https://www.facebook.com/photo/?fbid=10161677240335242&set=a.10151183871635242>

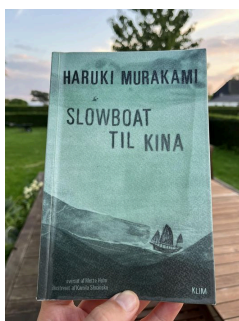
‘Orla Frø-Snapper’ (1969) af Ole Lund Kirkegaard

‘Orla Frø-Snapper’ (1969) af Ole Lund Kirkegaard handler om drengestreger og bøller, fart, fare, spænding, tæsk og eventyr, kort sagt: en drengedrøm af en sommerferie. Plus et cirkus. Ole Lund Kirkegaards skrivestil er herlig og indfanger en måde at være dreng på, som ikke er fyldt med en masse refleksioner men nærmere handler om at agere og reagere: Der skal ske noget; noget må gøres. Og fantasien er livlig.

Hovedpersonen Victor er en lille splejs af en dreng, der bliver offer for den store og væmmelige smøgrygende og stensparkende smådrengetruende Orla Frø-Snapper, som tror han er alverden, fordi små drenge er bange for ham. Kan I huske typen fra jeres egen skolegang? Som dreng blev jeg nogle gange drillet og mobbet, men mine løsninger for at undgå de store drenge var ikke nær så fantasifulde som hovedpersonen i denne bog. Orla fik ikke meget held af sine forsøg på at mobbe Victor eller hans ven Jakob, og jeg fik undervejs faktisk ondt af Orla. Stakkels knægt, der synes at være så fortabt i tilværelsen. Og så alle de tæsk han får af smeden. Det er egentligt utroligt, at revselsesretten først blev afskaffet i Danmark i 1997. Men altså, fantastisk bog med sjove historier om den fantasifulde Victor, der til sidst endelig slipper sf med Orla, da den store bølge finder sit kald i tilværelsen og (forhåbentligt) får fred med sig selv.

<https://www.facebook.com/Ole.Madsen.teologiogkultur/posts/10161665195130242>

‘Slowboat til Kina’ (1983, oversat 2023) af Haruki Murakami

‘Slowboat til Kina’ (1983, oversat 2023) af Haruki Murakami er en finurlig fortælling om en ung mand, der som hovedperson allerede på første side reflekterer over et lidt mystisk emne: “Hvornår mødte jeg egentlig min første kineser?” Det er sådan set bogens baggrund og røde tråd: En japaner møder nogle kinesere på sin vej, og de sætter aftryk og gør indtryk. Og hvis man tænker efter, hvor mange kinesere har man så selv mødt, hvor møderne har sat sig som erindringer og minder? Eller svenskere for den sags skyld?

Hovedpersonen forbliver anonym og stilen er reflekterende dagbogsagtig skrevet bagudskuende. Der er en række filosofiske betragtninger undervejs og helt konkret den erfaring, at man forandres som menneske omend blot en smule ved at møde og interagere med andre. Historien er skrevet før SoMe og internet, så møderne er fysiske; personerne sanser hinanden som hele, u(s)polerede. Det gør noget ved oplevelsen.

En af de filosofiske betragtninger er, at hovedpersonen sidder på trappen til biblioteket og ryger en smøg. Ved siden af indgangen står der et lille hønsehus med fem høns, der æder hønsefoder. Manden betragter hønsene og ryger sin smøg. Da den er røget færdig, er manden ikke længere den han var, da han tændte smøgen. Hans tidligere jeg og hans nye jeg er adskilt af en cigaret og fem høns. Hans nye jeg stiller ham spørgsmål, som hans gamle jeg end ikke overvejede. Hvem er man egentlig, hvis man forandrer sig?

Måske er man summen af sine fejltagelser. “Og så er der ingen udvej.” Hovedpersonen virker som en pudsigt, tænksom fyr, der ikke ligefrem har brugt sin tid på at tage livtag med tilværelsen. Ikke før til sidst, hvor hans refleksioner og erindringer åbenbarer for ham, at han må gøre noget andet, tage en anden vej, bryde ud og op og tage afsted. Med slowboat til Kina. Men bogen slutter alligevel med ordene: “Ak, kære venner, Kina ligger alt for langt væk.”

Måske er bogen en rejsebeskrivelse af en ung mands dannelserejse med en ukendt horisont? I løbet af bogen hører vi om tre kinesere, der på hver sin måde har præget hovedpersonen afgørende. Naturligvis er der også en pige, og selvfølgelig går forsøget på en relation itu. Hvem har ret til lykke? Drømmen er derude, men hvem kan nå frem til den?

<https://www.facebook.com/Ole.Madsen.teologiogkultur/posts/10161662779335242>

‘Lille Virgil’ (1967) af Ole Lund Kirkegaard

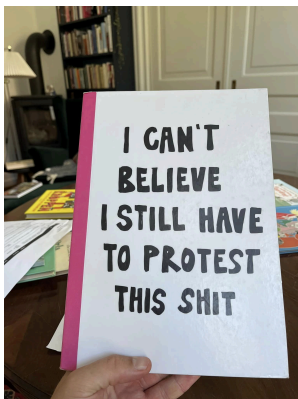

‘Lille Virgil’ (1967) af Ole Lund Kirkegaard er en fantastisk bog om Virgil og hans venner, Oskar og Carl Emil, som har en række sjove og skøre oplevelser. Det minder mig om min egen barndom, hvor man kunne være udenfor at lege en hel dag, og hvor omgivelserne

forvandlede sig til alt det, man havde brug for i legen. Virgil og vennerne bygger bl.a. et højt tårn af gamle brædder, og jeg har da også som barn slået mig over fingrene i forsøg på at snedkerere ditten og datten. Ole Lund Kirkegaard skriver, så det er en fornøjelse at læse, og han fanger den fantasi, der flyder så let i barndommen. Og så er det oplagt læsning, når den danske sommer kun biser sig mellem bygerne, og man skal bruge ventetiden på andet end at scrolle sanseløst ("mindless") igennem SoMe's opslugende verden. Selvom lille Virgil er forældreløs og bor i et hønsehus, aldrig går i bad, aldrig fejres på sin fødselsdag osv., så er der ingen klynke eller klage over alt det. Hans morgenmad er sodavand, og hans bedste dag er, når han med sine venner møder en vagabond, der siger de særeste ting. Virgil går til hverdagen med en grundlæggende optimisme og nysgerrighed. Det er ikke så skidt endda.

<https://www.facebook.com/Ole.Madsen.teologiogkultur/posts/10161660662295242>

'I can't believe I still have to protest this shit' (2023) af Jessica Hallböck

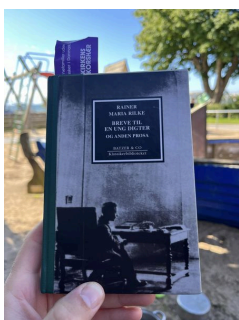

'I can't believe I still have to protest this shit' (2023) af Jessica Hallböck består af 21 plakater fra over 100 års kvindekamp især i Vesten. Der kunne sagtens have været mange flere billeder, synes jeg, for det er meget interessant, hvordan man via plakater og billeder vil fremme en sag. Nogle af plakaterne, bl.a. pigen med menstruationsblod på trusserne, har været udsat for hærværk og medført mange vrede reaktioner. Hvilket er mærkeligt, når halvdelen af jordens befolkning er kvinder, der menstruerer. Det er naturligt og skal ikke undertrykkes eller udskammes. Nogle af mine tidligere konfirmander har udtrykt glæde over, at jeg som præst både i konfirmationsforberedelsen

og prædikener har talt frit om bl.a. menstruation og om kvinders ligestilling. Selvom en del konfirmanddrengene har gjort grin med pigerne og flere gange kaldt dem "kost" eller "so" eller værre. Hvis det er sandt, som Paulus skrev (Galaterbrevet 3,27-28), at der i Kristus ikke er forskel på at være mand og kvinde, så skal kampen for ligestilling og ligestilling også kæmpes i konfirmandstuen og kirken. Der er stadig lang vej...

<https://www.facebook.com/Ole.Madsen.teologiogkultur/posts/10161658201445242>

'Breve til en ung digter og anden prosa' (1966)

'Breve til en ung digter og anden prosa' (1966) er en lille samling af breve og tekster af Rainer Maria Rilke. I bogens første tekst 'Breve til en ung digter' skriver Rilke sine berømte tanker om forfatterens forhold til at skrive: "indrøm for Dem selv om De måtte dø hvis det blev nægtet Dem at skrive." For Rilke må man søge dybt i sig selv for at finde ud af, om man overhovedet vil slå ind på den vej at blive forfatter, for man skal kun gøre det, hvis man ikke kan leve uden. Man dør ikke af at skrive, men man kan risikere det, hvis man ikke skriver.

Egentlig fandt jeg frem til Rilke via bogen 'En ven' af Sigrid Nunez (2023), og som sådan syntes jeg ikke, der var så meget interessant hos Rilke - lige indtil jeg kom til teksten 'Den unge arbejders brev' fra 1922, hvor hovedpersonen blandt andet diskuterer teologi og (den katolske) kirke. Det er især kristendommens historisk set negative syn på kønsliv og seksualitet, der får hovedpersonen til at kritisere hele kristendommen og kirkens foretagende. Også tanken om det evige liv får en overhaling: "Denne tiltagende udbytning af livet, er den ikke en følge af gennem århundrederne fortsatte nedsættelse af det herværende? Hvilket vanvid at vende tankerne mod et Hindsides når vi her er omgivet af opgaver og forventninger og fremtidsudsigter."

Hovedpersonens fokus på det dennesidige eller jordiske er teologisk set meget oppe i tiden (anno 2024), hvor mange kristne engagerer sig i kamp for køn, klima, klode osv. Langt mere herværende anliggender end hovedpersonen nok har kendt i sin samtid.

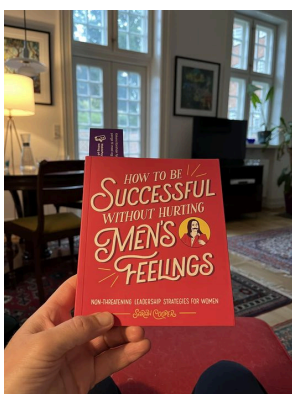
Hovedpersonen hvæsser pennen på de sidste sider, og der er så meget at tage fat på, at jeg nok bliver nødt til at holde en studiekreds om det. Nogle af disse tanker finder man også hos nutidige kristne, fx afvisningen af at kaldes synder.

"Forstår De, jeg vil være brugbar for Gud sådan som jeg er; det jeg laver her, arbejde, det vil jeg blive ved med i retning af ham, uden at min stråle brydes, hvis jeg må udtrykke mig sådan, heller ikke i Kristus, som for mange engang var vandet. (...) Jeg vil ikke lade mig gøre slet for Kristi skyld, men være god for Gud. (...) Jeg vil ikke tiltales som en synder, måske er jeg det ikke. Mine morgener er rene! Jeg kunne tale med Gud, jeg behøver ingen til at hjælpe mig med at sætte brevet op til ham. (...) Min ven sagde engang: Giv os lærere som priser det herværende. De er en sådan."

Vedhæftet er billeder af bogen samt Rilkes dødsmaske og gravsten.

<https://www.facebook.com/Ole.Madsen.teologiogkultur/posts/10161624003955242>

'How to be succesful without hurting men's feelings' (2018) af Sarah Cooper

'How to be succesful without hurting men's feelings' (2018) af Sarah Cooper er satire i særklasse. Bogen er en indføring i en mandsdomineret verden, hvor kvinder alene pga. køn sættes tilbage rent karrieremæssigt - og menneskeligt. Emnet er sådan set alvorligt nok, men hvor mange gange gider man(d) læse dystre og alvorlige bøger og rapporter om manglende ligestilling, kønsdiskrimination, sexisme osv.? Med ironi, sarkasme og (dårlig) humor får bogen vendt og drejet nogle tunge emner, så man med et smil på læben ser sagen fra en anden vinkel. Og det er godt. Oplysning først, handling så. Bogen er naturligvis skrevet til et helt andet publikum end det danske, men der er alligevel

mange sjove og gode betragtninger imellem (nogle sider kan måske ligefrem optrykkes som tekst på t-shirts?). Bogens titel er et spørgsmål, og undervejs lurer man på, hvad svaret er. Sarah Cooper afslutter bogen med at konkludere, at man som kvinde ikke kan blive succesfuld uden at såre mænds følelser - altså deres ego eller mandschauvinisme. Men skal kvinder tage hensyn til mænds følelser? Eller må kvinder ikke - ligesom mænd

- stille og stræbe efter hvad end de vil? Hvorfor stiller vi os i vejen for hinanden? Og hvorfor findes der så mange psykologiske mekanismer til at kue hinanden? Jeg synes det er meget interessant, og jeg vil klart anbefale at mange læser bogen, for den tager et humoristisk greb om et svært emne.

<https://www.facebook.com/Ole.Madsen.teologiogkultur/posts/10161613080835242>

‘En ven’ af Sigrid Nunez (2023)

‘En ven’ af Sigrid Nunez (2023) er en forunderlig bog. En mandlig forfatter begår selvmord og efterlader (mange andre kvinder men især) en nær veninde, som er hovedperson i bogen. Bogen består af dagbogsnotater, refleksioner, associationer og en namedropping af forfattere, som jeg ikke før har set i en roman. Ingen af personerne i bogen har navne. Den afdøde forfatters tre på hinanden følgende hustruer kaldes blot Hustru Et, Hustru To, Hustru Tre.

Hovedpersonens liv kommer kun frem i glimt, for emnet i bogen er den afdøde og fraværende - og dermed allestedsnærværende ven, der valgte selvmordet af uransagelige årsager. Den eneste i bogen med et navn er hunden Apollo. Og den spiller en større rolle end man skulle tro. Måske er hunden menneskets bedste ven, men hvorfor kan mennesket ikke være menneskets bedste ven?

Bogen er en fornøjelse at læse, selvom den kræver nærvær; visse sætninger må man læse et par gange, og bogen rummer så mange sjove, skæve og finurlige betragtninger, at det kildrer intelligensen. Der er kun et enkelt bogstav til forskel på at være belæst og blæst. Måske er alle forfattere lidt blæste? - og måske er dét deres talent?

Bogen kredser naturligvis om forfattere i vid udstrækning i forhold til nutiden. I bogen høres flere gange de studerendes invendinger imod (gamle, klassiske) forfattere. Overhovedet st være forfatter kan måske endda siges at være et privilegium? Woke-bølgen sætter dermed forfatterkunsten skakmat: “De privilegerede bør ikke skrive om sig selv fordi det fremmer det imperialistiske, hvide patriarkats agenda. Men de må heller ikke skrive om andre grupper fordi det ville være kulturel appropriation.” (s. 200)

Med bogen forstummer ingen samtale eller debat, men man bliver hvirvlet ind i mange perspektiveringer. Med denne bog skriver hovedpersonen sig ikke ud af sorgen men igennem sorgen og lander måske et bedre sted?

Når man diskuterer dannelse, handler det ofte om viden og opførelse. Men jeg vil slå til lyd for, at man burde læse og tænke (reflektere) noget mere. Ikke for at kunne brillere med viden, men for at få andre(s) tanker og vinkler på det liv, der præsenteres os. Vi ser en dame i en park med en hund - men hvad er egentligt deres historie og skæbne? Hvem er de - hver for sig og sammen og adskilt? Hvem er jeg, som ser, læser, tænker?

<https://www.facebook.com/Ole.Madsen.teologiogkultur/posts/10161608540190242>

'Moderskab og tilintetgørelse' (2022) af Sophie Holst Schmidt

'Moderskab og tilintetgørelse' (2022) af Sophie Holst Schmidt er et speciale i litteraturvidenskab (København Universitet). Emnet er moderskabet og den eksistenssmerte eller ligefrem tilintetgørelse af det kvindelige, der ligger i at blive mor. Hvad kan Søren Kierkegaard gøre for den kvinde, der har født uden nødvendigvis dermed at opleve lykken?

Kierkegaards tanker om bl.a. verdenstab (katastrofeerfaring), resignation, tilintetgørelse og selvrefleksion sætter Sophie Holst Schmidt i spil ved læsningen af bøger, der behandler modersmerter, særligt med behandling af Olga Ravns 'Mit

arbejde' (2020). Og den gamle filosof har via Schmidts grundige behandling meget godt at sige til de kvinder, der føder børn, uden at verden af den grund bliver lyserød af euforisk lykke. Der er håb!

Særligt interessant bliver specialet også, når man tænker på de nyere undersøgelser der peger på 1) at danskere generelt ikke bliver lykkeligere af at få børn, og 2) at fødselstallet falder drastisk. Er børn uønskede for vores fysiske/kropslige og mentale/åndelige velbefindende? Er menneskehedens videreførelse ikke besværet værd?

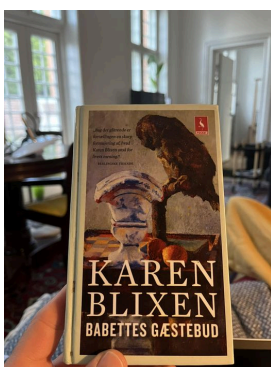
Nuvel, specialet har været spændende for mig at læse som hvid, heteronorm mand, der ikke selv har båret et barn i livet under hjertet i 9 måneder før, der kom et menneskebarn ud. Med andre ord: Specialet handler om en for mig lukket verden: Smerten ved at blive mor. Jeg kan ikke få den kropslige erfaring, der behøves for at forstå emnet fuldt ud, men også som far går man igennem mange følelser og kropslige erfaringer - omend i en helt anden og langt mindre voldsom skala end kvinden, der er blevet mor.

Læsningen har givet et godt gensyn med Kierkegaard og bidraget med en masse overvejelser over moderskabet, og dem håber jeg at kunne tage med mig, når jeg fremover har dåbssamtaler. Hvad er en fødsel? Kan man komme til verden uden at blive født på ny? Og hvordan kommer man til sig selv uden smerte? Er der en smerte ved genfødslen? Nå, det må der tænkes teologisk over.

Tak, [Sophie Schmidt](#) for lån af specialet 😊

<https://www.facebook.com/Ole.Madsen.teologiogkultur/posts/10161602238475242>

'Babettes gæstebud' af Karen Blixen (1950)

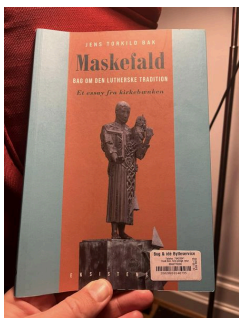

'Babettes gæstebud' af Karen Blixen (1950) er en hurtiglæst klassiker, der handler om en lille gruppe religiøst vakte gamle borgere i en lille norsk landsby, der oplever deres helt eget bespisningsunder. Babette er kok på en fransk restaurant men flygter under den blodige franske opstand i 1870-71 til Norge. I den lille landsby lever Babette et anonymt liv hos to gamle jomfruer og søstre, og pludseligt vinder hun en mase penge - og

for dem tilbereder hun et himmelsk måltid. Hun inviterer gammeljomfruerne og deres religiøse vakte brødre og søstre, der forsager al verdens dejlighed, fordi verdens glæder blot har til formål at fordreje deres hjerter fra den sande glæde: Paradiset på den anden side døden. De vakte vil gerne indtage måltidet for ikke at bringe vanære over søstrene, men de lover at de ikke med ét ord vil sige noget om maden; de vil indtage de fantastiske retter med samme miner, som var det hverdagsmad. Men undervejs - og godt hjulpet på vej af de dyre dråber og stærke drikke - bliver de hjerteligt glade i hinandens selskab; gamle sår klinkes og de bliver som børn igen. Blixen leverer en velskrevet skarp satire af et religiøst segment. Bogen er letlæst, men teologisk er der sjovt nok også noget at hente. Det diskuteres aldrig, hvem der har ret i deres måde at leve på - selvom der er nogle stikpiller til de vakte verdensforsagere. Godt nok indtog de måltidet, men de glædede sig ikke over det, og man må tænke på et udtryk som "Vi spillede på fløjte for jer, og I dansede ikke" (Luk 7,32). Hvorfor ikke glæde sig over det, man får skænket til netop at glæde sig over? Når Babette i dagevis står på hovedet i køkkenet, og når Vorherre lader solen skinne på os uanset fortjeneste, så kan glæden pludseligt spire, selvom vi indtager maden iden følelser eller lever livet uden passion. Der er en ydre virkelighed, der trænger sig på...

<https://www.facebook.com/Ole.Madsen.teologiogkultur/posts/10161580493725242>

'Maskefald' af Jens Torkild Bak (2024)

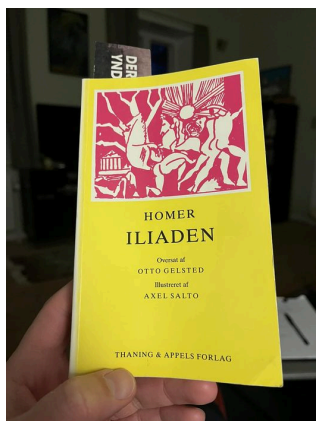
'Maskefald' af Jens Torkild Bak (2024) er noget af en teologisk hjernevrider. Bogen er på små 118 sider, men man skal holde øjnene lige i hovedet og hjernen skarp for at følge tankerne og argumenterne. Det er krævende læsning, og jeg vil genlæse bogen! (Hvad jeg ellers aldrig gør.) Emnet i bogen er kampen mellem den abstrakte Gud og inkarnationens Gud. Eller som spørgsmål: Hvilken virkelighedsnær effekt har inkarnationen? Det er ikke så enkelt, som man skulle tro. Bak skriver måske nok fra kirkebænken, og kalder kirken sit lønkammer, men han skriver op imod tendenser og

teologier i folkekirken, som han mener hænger fast i teologisk set ulogiske dogmatiske systemer, der ikke har taget inkarnationens syrebad alvorligt. Luther selv får et par hug med på vejen, men ellers diskuterer han (med) både Sørine Gotfredsen og Søren Krarup, og har en række kritiske bemærkninger til prædikensamlingen 'I tide og utide'. Der er ingen tvivl om, at Bak er belæst, og selvom han især trækker på Løgstrup og Hans-Jørgen Schanz, henvises der løbende i bogen til en række forfattere, der har væsentlige pointer i forhold til det, Bak gerne vil understrege, og som han nærmest som programklæring skriver i begyndelsen af bogen, at: "der snarere end flere sandheder er brug for mere fornuft." Bak forstår fornuft som det, der beror på menneskets egne erfaringer, sansninger og evne til selvstændig tænkning i modsætning til forstanden, der fokuserer på altings eventuelle nytteværdi. Forstanden har intet til over for dannelsen, men det har fornuften, for dannelse er myndiggørelse af det hele, almindelig menneske. I efterskriften kan man kort læse Baks egne overvejelser over bogen, der med fordel kan læses i sammenhæng med hans prædikenudgivelser. Hvad så nu? Jo, nu skal der

tygges og tænkes over alt det, han har skrevet. Jeg håber, bogen giver anledning til debat i det kirkelige landskab.

<https://www.facebook.com/Ole.Madsen.teologiogkultur/posts/101615785775242>

'Iliaden' af Homer

'Iliaden' af Homer er en klassiker, som man nok burde have læst i gymnasiet i forbindelse med oldtidskundskab. Hvad man ikke gjorde engang, kan dog indhentes. Således har jeg tilbragt nogle gode timer ved at læse en fantasisk krigshistorie, hvor guder og mennesker kæmper sammen og imod hinanden. Hvordan kan en krigshistorie være fantastisk? Krig er ikke fantastisk smuk - tværtimod er der (alt for) mange detaljer af hvordan spyd og sværd maltrakterer de modige og frygtesløse krigere, der vitterligt kæmper for livet. Men når man fejler en parering af spydstik, pileskud eller sværdhug, så ser man pludseligt masken af mandsmod og gudstro falde og afløse af

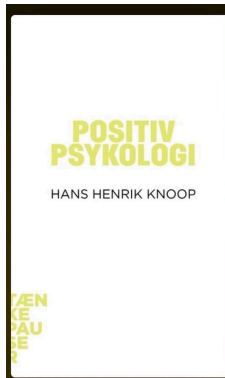
gråd, angst, skrig og smerte. Krigen er dog fantastisk i den iklædning af ord og vilde metaforer, som Homer har udødeliggjort. Det er poesi på højt plan med billeder hentet fra naturens skønhed og vildskab. Det er svært at vælge et enkelt citat derfra, så I får dette, som jeg tilfældigvist slog op på: "Aias stillede sig hen foran Patroklos som en løvinde foran sine unger, når den fører sit kuld igennem krattet og møder en skare jægere - stolt af sin styrke trække den brynene ned og kniber øjnene sammen." Så enkelt og så stærkt et billede.

Fra Iliaden husker man nok bedst Achilleus, men faktisk er han kun aktivt med i den første del og til sidst. I det meste af bogen surmuler han på sit skib og nægter at hjælpe sine landsmænd fra at blive slagtet på slagmarken. Hvorfor? Fordi hans konge Agamemnon tog en kvinde fra Achilleus, som han havde tilranet sig som krigsbytte efter et slag. Achilleus var stolt, og derfor døde enorme antal grækere for trojanernes våben. Jeg ved ikke, om Homer opfandt name-dropping, men man bliver ør i hovedet af at (prøve at) holde styr på alle dem, der lige nævnes i forbifarten, imens de dør af deres dødelige krigsskader.

Der er virkelig mange interessante indblik i, hvad man må formode er datidens græske kultur, selvom historien næppe er "sand" på den måde, som vi forstår historie på. Der er masser af religiøse forestillinger, skikke og traditioner såvel på slagmarken som i teltet og på skibet. Det kan være svært nok st finde ud af sig selv som menneske af Guds nåde, men tænk så, hvis man skal kæmpe mod hele og halve guder samt krigere i mængde, sådan som Achilleus gjorde, da han gik bersærk - og til slut fældede den prægtige kriger Hektor, hvorpå han krænkede hans lig. Hvorfor? Fordi Hektor havde dræbt Parrokolos, der var Achilleus' allerbedste ven. Jo, læs bogen og nyd, at vi endnu lever i fredelige, lille Danmark.

<https://www.facebook.com/Ole.Madsen.teologiogkultur/posts/10161480077040242>

‘Positiv psykologi’ (2013) af Hans Henrik Knopp

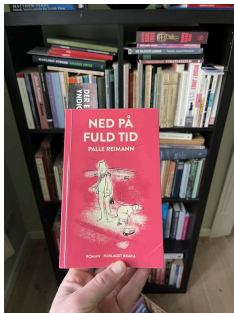
‘Positiv psykologi’ (2013) af Hans Henrik Knopp er horisontudvidende og giver mange fine perspektiver på, hvordan man kan få det bedre mentalt. Det handler bl.a. om fokus: Hvad fylder man hoved og tanker, hjerte og sjæl med? Negative/dårlige ting eller positive/glade ting?

Forfatteren slår fast, at en passiv eller passiviseret tilværelse medfører er dårligt liv. Et godt liv er derimod det, hvor man engagerer sig i noget, man finder spændende og givende, og som mere handler om andres velbefindende end ens egen navle. Sagt på en anden måde: Det giver mentale dårligdomme at være egoist. Tværtimod styrker det ens mentale og fysiske velbefindende, når man opdyrker

sin selvkontrol og behovsudsættelse. Forfatteren er optimistisk omkring emnet, og selvom positiv psykologi er blevet misbrugt i mange sammenhænge (bl.a. af ledere inden for forskellige fag) er der stadig nogle brugbare perspektiver og spændende og provokerende tanker at hente.

<https://www.facebook.com/Ole.Madsen.teologiogkultur/posts/10161453398515242>

‘Ned på fuld tid’ (2022) af Palle Reimann

‘Ned på fuld tid’ (2022) af Palle Reimann er en af de sjovere bøger, jeg længe har læst. Hovedpersonen Albert er gymnasielærer i bl.a. historie og dansk, og han er (mildest talt) ikke helt up to date mht. de pædagogiske virkemidler. Albert er på en måde en sølle stakkel, og han er nem at have medlidenhed for. Især fordi han som en hund i et spil kegler forsøger at navigere i en verden (gymnasium), hvor ledelsen og forældrene er på elevernes side, og eleverne er på deres egen side - og alle er ganske uinteresserede i det, Albert trods alt stadig brænder en smule for: Kildekritik og Martin A Hansen.

Man følger Alberts katastrofale vildveje igennem en tid på gymnasiet, og det tåkrummende sjove (tragikomiske) er eleverne. I bogen er der ægte citater fra ægte gymnasieelever, og det udstiller absurditeten og problematikken i gymnasieskolen. Jeg grinede højt og krummede tæer under læsningen af de ubehjælpeligt (skrevne) dårlige undskyldninger fra elever (og deres forældre), når de (bort)forklarede deres manglende engagement og afleveringer samt deres tårnhøje fravær. Imens mine medfølelse tanker går til gymnasielærer landet over, overvejer jeg at skrive en historie om undervisning af konfirmander 😊

Pludseligt undervejs dukker der stedkendte navne op: Gredstedbro! Jamen, hvordan kender forfatteren den lille by? Og der henvises til både [Ribe Kunstmuseum](#) og [HEX](#). Jeg var selv engang ansat på kunstmuseet...

<https://www.facebook.com/Ole.Madsen.teologiogkultur/posts/10161449902540242>

'Tro' (2015) af Peter Lodberg

'Tro' (2015) af Peter Lodberg er en kort bog, der kommer vidt omkring begrebet tro i bredest mulige forstand. Fra teologistudiet (og min periode i studienævnet) husker jeg Peter Lodberg som meget vidende og en dygtig formidler, der tryllebandt sit publikum. I bogen reflekterer han over troens plads i den moderne verden. Mange har erklæret troen død, men den er enten ikke til at aflive eller også opstår den fra de døde. Når milliarder af mennesker på en eller anden måde tror, så kan man vel ikke bare afvise tro? Forfatteren perspektiverer den religiøse tro på åndelige fænomener med især fodboldkulturens tro på fodboldspillerne, der i nogle tilfælde dyrkes som (halv)guder. Egentlig kan en enkel sætning fra Bibelen forklare, hvad tro er, men der er jo altid mere at sige og flere perspektiver at anlægge. Men altså, i Hebræerbrevet 11,1 står der: "Tro er fast tillid til det, der håbes på, overbevisning om det, der ikke ses." Og forstået sådan, findes der næppe et eneste menneske, der ikke tror.

<https://www.facebook.com/Ole.Madsen.teologiogkultur/posts/10161446051290242>

'Jesus' (2018) af [Kasper Bro Larsen](#).

Da jeg i går skulle på langfart fik jeg mulighed for i bilen at lytte til bogen 'Jesus' (2018) af [Kasper Bro Larsen](#). Det var min svigerfar, [Jørgen Witte](#), der ledte mig på sporet af bogen, der handler om den historiske Jesus. Hvad ved man historisk set om Jesus? Ikke ret meget, egentlig, men nok til at konstatere, at han må have fandtes, og at der var noget særligt ved ham. Bogen er en del af Tænkepauser fra Aarhus Universitetsforlag, og jeg formoder, idéen er at præsentere fagligt stof på en lettilgængelig måde. Bogens emne og indhold er det samme som vi gennemgik i de første par semestre på teologi, så der er ingen overraskelser undervejs. Forfatteren holder sig dog ikke på akademisk distance af stoffet, men skriver frejdigt, hvad han selv mener. Det er med til at gøre et tørt stof lettere tilgængeligt, og når man skriver som akademiker, kan man tillade sig at mene andet end en sognepræst, idet man rent akademisk ikke er forpligtet på folkekirkens bekendelsesskrifter.

<https://www.facebook.com/Ole.Madsen.teologiogkultur/posts/10161443689965242>

'Maigrets tålmodighed' (opr. 1939) af Georges Simenon

'Maigrets tålmodighed' (opr. 1939) af Georges Simenon er en spændende krimi, som let kan læses, imens man er i sommerhus, hvor der skal være tid til forskellige måder at koble af på. I bogen følger man kriminalkommisær Maigret, som ihærdigt og med hele sit tænkende væsen kaster sig over at løse et nyt mord ved at trække tråde tilbage til næsten glemte forbrydelser og ulykkelige begivenheder i de involveredes liv. Selv en forbryder har et netværk og relationer til skyldige såvel som uskyldige. Maigret bevæger sig nærmest atletisk imellem de mange implicerede, og spændingen bygges godt op hele vejen, indtil alt opklares, og kommisæren - og læseren - kan drage et lettelsens suk.

<https://www.facebook.com/Ole.Madsen.teologiogkultur/posts/10161442990190242>

“Manden der bar solen” (2023), af Kristian Bang Foss

“Manden der bar solen” (2023), af Kristian Bang Foss handler om magtkampe i bronzealderen i Norden. Mundheldet “kun fantasien sætter grænser” udfordrer forfatteren til fulde. Der er således tryk på intrigerne og de religiøse ceremonier samt eksistensformer, man næppe kan finde historisk belæg for. Men hey, hvorfor lade sig begrænse af historicitet, når fortællingen er god? Og det er den! Hovedpersonen Raudon er en ambitiøs mand, der forsøger at gøre livet bedre for dem, han holder af. Men når man træder ind på den politiske scene og skal tage hensyn til mange alliancer, skal man (åbenbart) også være villig til at træffe valg, der svier på samvittigheden. Således ofrer Raudon mange mennesker og dele af sin sjæl for at blive høvding og udrydde stærke fjender, skabe nye alliancer - og miste sig selv.

Det er svært at følge med i de mange personers fremmedartede navne, men det øger også bogens niveau, at den stiller krav til sin læser. Man får indtryk af en forfatter, der virkelig har arbejdet med sit stof og område, og selv i de fantasifulde fremstillinger, tænker man: Jamen sådan kunne det måske godt have været.

Hvad er formålet og nytteværdien af sådan en bog? Jo, det er at øge fantasien hos læseren og kildre nysgerrigheden. For hvordan var det mon at leve i bronzealderen? Hvordan var klanernes indbyrdes forhold? Hvordan var riterne og ritualerne og religionen? Hvordan var man menneske - og hvordan adskiller det sig fra den måde, vi er mennesker på i nutidens land og samfund?

<https://www.facebook.com/Ole.Madsen.teologiogkultur/posts/10161423075990242>

“Jeg er hende” (2024) af Tina Frank

“Jeg er hende” (2024) af Tina Frank er ganske vist en kort bog, hvor ikke alle sider er spækket med tekst. Men alt det uskrevne fylder. Bogen bygges op af en piges opvækst i et misogynt samfund, hvor hun mister sig selv i alt det, hvor hun ikke kan være sig selv. Pigen bliver ung kvinde og også mor - og pludseligt skifter fokus fra alt det kvindehadske, der (kan) ramme(r) hende til alt det, der kan ramme hendes datter. Det er relaterbart. Som (bonus)far til tre piger ser jeg med stigende bekymring på det misogyne i vort samfund. Behøver man virkelig udradere 89% af mændene, før kvinderne kan få et frit og værdigt liv? (Som tesen er i Uthaug's bog “11%”) Kan mænd og kvinder virkelig ikke sameksistere uden sexisme og ulighed? (Hvis ikke, hvorfor forestiller man sig så ligeværdighed mellem andre grupper?)

<https://www.facebook.com/Ole.Madsen.teologiogkultur/posts/10161389585925242>

“Sonning” (2001) af Ian McEwan

“Sonning” (2001) af Ian McEwan er en roman, der tager læseren ved hånden ind i såvel paradisiske fredfyldte sekunder såvel som evighedsagtige krigshelveder. Temaet hele bogen igennem er et ikke-religiøst fokus på: Synd og soning. Igennem bogen kommer vi fra England i 1935, igennem Anden Verdenskrig for endelig at slutte ved 1999.

Hovedpersonen er den 13-årige Briony, som lever i sin fantasi og derfor ofte slår sig på realiteterne. Hun ser brudstykker af de voksnes liv og relationer; får et glimt af indblik i noget, hun ikke forstår; prøver at drage konklusioner, men regner konsekvent forkert, og det får alvorlige konsekvenser for alle omkring hende. Romanen er et billede på, at selv små synder kan resultere i et syndefald. Igennem bogen følger man dem, der rammes af Brionys umodne og dog stålfaste opfattelser af tingenes "rette sammenhæng". Det går især ud over Brionys søster Cecilia og hendes elsker Robbie.

Cecilia bryder med familien og bliver sygeplejerske, og Robbie bliver som soldat sendt til Frankrig for at kæmpe imod nazisterne. Der er mange detaljer fra sådan en krig, man helst ikke ville læse, men sætning for sætning bliver billeder brændt ind på nethinden.

Efterhånden som Briony bliver ældre, går hendes barnlige naivitet op for hende, og hun søger igennem sygeplejekaldet at sone sin synd og råde bod på sin ugering. Men der er for Briony ingen nådig Gud med i beregningen, og hun har kun mulighed for soning, hvis hun kan opsøge dem, hun har gjort fortræd. Lykkes det mon? Og hvad hvis det ikke gør? (Hvordan) kan man leve med sig selv?

Som læser bliver man vidne til mange skæbner og synder, der burde sones. Det er som om, bogen ikke bare kan lægges væk som letkøbt underholdning. Den kalder læseren til eftertanke. Måske er der noget, man selv burde sone?

<https://www.facebook.com/Ole.Madsen.teologiogkultur/posts/10161376285500242>

'The mysteries' (2023) af Bill Watterson

'The mysteries' (2023) af Bill Watterson, illustreret af ham og John Kasch, er en finurlig kort historie om mysterierne, der lever i skovens tåge. "Nobody has ever seen them, but they seemed to be everywhere. / And the people lived in suspicion and fear."

Hvad skal vi gøre med det mystiske? Grine ad det? Barrikadere os i frygt og skærme os for det? Eller leve i tillidsfuld åbenhed om, at der er så meget, vi aldrig fuldt forstår, og aldrig får helt kontrol over? I sindsrobønnen beder vi om at acceptere de ting, vi ikke kan ændre og få mod til at ændre de ting, vi kan - og visdom til at se forskellen. Måske er det visdom at være okay med, at der findes noget mystisk?

<https://www.facebook.com/Ole.Madsen.teologiogkultur/posts/10161355655920242>

'Hvordan man laver dyr' (2023) af Mathilde Walter Clark

'Hvordan man laver dyr' (2023) af Mathilde Walter Clark er en anmeldelse af bogen 'Dansk landbrug 1945-2020', som hun dog ikke bare gennemgår men også perspektiverer og stiller sig meget kritisk overfor. Det er svært (umuligt) at bibeholde et positivt syn på dyreproduktionen i Danmark efter læsningen af den korte bog. Hvorfor skal dyr lide, for at vi kan spise animalske "produkter"? Alt lige fra dyrenes undfangelse til opdræt og slagtning er præget af deres lidelse. For lidt plads. For meget vækst. Flere æg, mere mælk, mere kød! Det er uforståeligt. Eller - det er forståeligt, når penge bliver målet for dyreproduktionen. Det skal være billigst muligt. Billigt er lig med dårlig velfærd. (Det betyder dog desværre ikke, at dyrt er lig med god velfærd). Man kan sagtens gøre noget andet til fordel for dyrene (så de ikke skal lide hele livet) og landmændene, så de

ikke bliver forrået af omgangen med dyrene for pengenes skyld. Som barn oplevede jeg mange ting, som jeg faktisk havde glemt, indtil jeg læste bogen. Jeg ser nu, at det ikke altsammen var lige godt. Forandring er muligt. Forbedring er muligt. Bedre velfærd for dyr og landmænd er muligt - hvis man tør kaste det åg af sig, der kalder på pengeproduktion og vækst for vækstens skyld.

<https://www.facebook.com/Ole.Madsen.teologiogkultur/posts/10161355367390242>

‘Dåbsopgave’ (2021) af [Kristine K. Ravn](#)

‘Dåbsopgave’ (2021) af [Kristine K. Ravn](#) er en opbyggelig bog for såvel dåbsforældre som præster, der gerne lige vil have vendt alt det der med dåb. Bogen er tydeligvist udsprunget af forfatterens mange tanker om dåb og oplevelser med dåbsforældre og konfirmander. Konfirmationsforberedelse er i høj grad blevet det, vi i kirken ved dåb omtaler som “opdragelse i den kristne børnelærdom”. Forfatteren bringer sig selv og egne erfaringer i spil og er heldigvis ikke bange for at give konkret vejledning til, hvordan man kan tage sit barn ved hånden ind i kirke og kristendom. Tak for bogen!

<https://www.facebook.com/Ole.Madsen.teologiogkultur/posts/10161354519365242>

‘Åndernes rige’ af Richard Russo

‘Åndernes rige’ af Richard Russo var fremragende underholdning fra første til sidste side (på side 406). Bogen handler om den 49-årige Hank, hvis fulde navn er en konge værdig: William Henry Devereaux Jr. Han er professor og bestyrer af engelsk instituttet i Railton, Pennsylvania. En fin stilling som han ikke værdsætter, for William er anarkistisk, ironisk og sarkastisk i sine relationer og måde at være bestyrer på. Han lader hellere stå til end at gøre noget proaktivt for fx arbejdsmiljø eller kollegaskab. Tværtimod dyrker han de interne stridigheder, da det holder underviserne beskæftigede med alt andet end at belemre ham som bestyrer. Som underviser lader han helst eleverne snakke, så han kan bevare det kølige overblik - tilbagelænet.

I bogen følger vi William i en enkel uge, hvor hans kone er udenbys, efter at have spået sin mand, at han vil bringe sig i alskens ulykker. Og man må sige, at han gør sit bedste for at få profetierne til at gå i opfyldelse. Han kommer på nationalt TV, imens han holder en af universitetsparkens gæs om halsen og truer med at dræbe en gås hver dag, til han får budgettet for det institut, han bestyrer, og som trues med sparekniven. Han får vandladningsproblemer (undtaget, naturligvis, da han falder i søvn på sin kontorstol på instituttet og slapper heelt af...), ryger i spjældet og på sygehus, og trues af såvel modstandere som dekan og rektor, demonstranter og venner. Nåja, og så er der også en masse psykologisk rod i hans barndom og bøvnl med hans relationer til sine døtre.

William er en mand med mange lag og problemer, og han er en mester i at forholde sig til sin omverden på måder, man ikke kan gætte eller forudse. Med andre ord er han utilregnelig, og som læser skal man nok være glad for, at man ikke har ham som sin chef. I stedet for at tage ting alvorligt, er han kværlantisk og ironisk, bevarer en akademisk følesestom distance, der mildest talt får mange af bogens karakterer op i de røde felter. Det er morsomt og pinligt, og på afstand meget god underholdning.

2023

1. 29/12 2023 'Vendepunkter'

'Vendepunkter' (2022) af Per Schultz Jørgensen var meget inspirerende læsning. Dels pga. det selvbiografiske (jeg kan godt lide at læse, hvordan et menneske bliver dannet som selvreflekterende person), men især det socialpsykologiske fagfelt og forfatterens indflydelse i forhold til børneområdet. Han gik ikke en lige vej fra fødsel til professorat, men han blev skubbet og inspireret og afskrækket igennem mange situationer og møder med mange. Hans fokus på børn og unges trivsel blev efterhånden styrket og underbygget med forskning og undervisning samt diverse socialpolitiske indsatser.

Alt i alt meget inspirerende. Ikke mindst fordi jeg igennem længere tid har tænkt om både kirke, kultur og samfund: "Hvis vi ikke gør det for børnenes skyld, hvorfor gør vi det så overhovedet?" (Mesteren sagde jo selv engang: Lad de små børn komme til mig...) Jeg er meget optaget af alt det, der skrives og siges om børn og unges stigende mistrivsel, men jeg har ikke fundet ud af ret meget, jeg konkret kan gøre. Ikke andet end at samtale med og lytte til mine konfirmander, møde børn i øjenhøjde til spillecafé og åbne konfirmandstuen som legestue. Noget er sat i gang, og man ved sjældent, hvad næste skridt bliver. Der opstår et behov, og man reagerer.

Desværre døde Per Schultz Jørgensen i december 2022; jeg ville ellers gerne have inviteret ham ud til et foredrag. I slutningen af bogen er han åben om, at hans liv går mod døden, da han har fået konstateret lungekræft. Og han begynder at finde både håb og trøst i troen. "Tro er fast tillid til det, der håbes på, overbevisning om det, der ikke ses." (Hebræerbrevet 11,1) Når man kæmper for bedre forhold og vilkår for fx børn, så arbejder man ud fra et stærk håb om, at man dog må kunne gøre en positiv forskel. Nogle gange lykkes det. Som da revselsesretten blev afskaffet - så sent som i 1997! Det betyder, at mange, der er født før 1997 kan have fået smæk og lussinger og tæsk - fordi, sådan var børneopdragelsen dengang. Hvor er det dog uhyrligt at tænke på. Man skaber jo altså ikke robuste børn ved at slå og tæske og true, men ved bl.a. at rumme, respektere, lytte og inspirere. Hvorfor er det så svært?

#perschultzjorgensen #boganmeldelse #vendepunkter #socialpsykologi
#socialpolitiskforening

2. 27/12 2023 'Det blinde øje'

'Det blinde øje' (2023) af Mathilde Walter Clark er et eksempel på fantastisk utrættelig gravearbejde inden for et område og emne, der sagtens kan bringe sindene i kog: Minkavl med alt, hvad det indebærer. Som ung arbejdede jeg lidt på en minkfarm ved byskillet

mellem Vrøgum og Kærup, men mine egne oplevelser af de indeburede vilddyr står ikke så friske i hukommelsen; jeg husker stadig stanken. Mine forældre havde et stort halmfyrr, som de fyrede op med bl.a. savsmuld fra minkpelseri, og jeg var ofte med min far ude at samle savsmuld op i store sække. Der så jeg processen med at pelse mink, og jeg var dels fascineret og frastødt af det. Derfor gik meget af det, jeg så og oplevede i glemmebogen.

Dog blev en del erindringer vækket til live under læsningen af de forhold, som danske minkavlere udsatte dyrene for. Bogen er absolut anbefalelsesværdig fordi forfatteren graver lige så dybt i sine egne tanker og fordomme som i virkeligheden via minkavlernes egne rapporter og udmeldinger samt de kritiske udsendelser, der har været i fjernsynet og YouTube osv.

Forfatterens fokus er, at minken er et dyr.

Og hun undrer sig over, hvordan jagten på penge og rigdom kan gøre, at man (minkavlerne og hele det offentlige Danmark) vender det blinde øje til, når der rapporteres om de mildets talt dårlige forhold, som dyrene "lever" under. For kan man kalde deres tilværelse et liv? Bogen giver enormt mange perspektiver på minkindustrien især men trækker også tråde til mange andre dyreindustrier i DK. Hvis det inden for én branche er sådan lidt halv- eller helråddent, hvordan står det så ikke til i andre brancher? Råddenskab er, at der er en kæmpe lobbyvirksomhed, der går langt for at beskytte egne interesser bl.a. ved at manipulere forskning og offentlighedens viden og indsigt. Det er skræmmende læsning.

Kan man efterhånden stole på det, der kommer ud som forskningsrapporter fra universitetet? Kan man stole på politikernes integritet (altså, at de ikke modtager bestikkelse?) Kan man stole på, at dyreindustrien behandler deres dyr så godt, som de burde - eller burde al dyreindustri ikke ophøre, fordi det i bund og grund er uetisk? Bogen lader ikke sjælen få ro, for det er tid til at træffe et valg. Er du en del af problemet, eller en del af løsningen? Læs bogen. Tænk. Vælg! (Og man kan jo altid vælge at vende det blinde øje til...)

#detblindeøje #mathildewalterclark #dyrevelfærd #minkavl #boganmeldelse

3. 13/12 2023 - 'Morgen og aften' (2000) af Jon Fosse

'Morgen og aften' (2000) af Jon Fosse handler om den jævne Johannes, der fødes i første afsnit og dør i det næste. Første afsnit kan siges at være morgen og det andet at være aften. Så kort kan et liv siges at være. Og dog. Andet afsnit er det længste og dykker ned i mange af de erindringer, som Johannes har om sit liv af både konkrete erfaringer og uopfyldte ønsker. Bogen er krævende fordi den er skrevet helt uden punktummer (en tendens for nyere forfattere?) og citationstegn, hvilket lader tale og skrift flyde sammen. Der er kommaer og spørgsmålstegn, men tegnsætningen hjælper ikke altid læsningen, og det betyder, at en sætning pludseligt kan dreje vinkel, så man begynder at læse den ud fra én vinkel for så midtvejs pludseligt at skifte vinkel. Det er både fascinerende og irriterende. Der er mange bevægende øjeblikke, som der jo er i mange menneskers liv.

4. 12/12 2023 - 'Den døde er vækket til live' (2002) af Michael Næsted Nielsen

'Den døde er vækket til live' (2002) af Michael Næsted Nielsen er en ungdomsbog. Det måtte jeg minde mig selv om gentagende gange undervejs. Jeg lånte bogen, fordi jeg tænkte, nå ja - lad mig læse, hvad de unge læser. Men håber jeg, at de unge læser denne bog? Næh, ikke synderligt.

Bogen handler om den 13-årige Jonas, der med sin familie er flyttet ind i et ældgammelt hus. Det spøger. Selvfølgelig. Foran huset står en enorm statue af en ondtudseende dæmon. Jonas ved (fordi han er nørd og bruger frikvartererne på biblioteket), at spøgelser er ånder efter mennesker, der har fået en grim skæbne. Han vil hjælpe spøgelse til at finde hvile. Så han indvier sin ven og modsætning Tore, som "var en rigtig sportsdreng". Sammen går de en masse grumt igennem, og det ville da måske uhyggelig læsning, hvis ikke det var så mærkeligt skrevet. Men igen: Bogen er ikke skrevet til mig, en akademikernørd, men til unge i bred forstand. Lix-tallet er vel passende, og der er gentagelser nok til at skære det meste ud i pap. Nuvel, videre til næste bog... der dog bestemt ikke er skrevet ud fra pædagogiske hensyn.

5. 5/12 2023 - 'Fartblind' (2022) af Jacob Mark

'Fartblind' (2022) af Jacob Mark blev jeg simpelthen nødt til at læse færdig, og derfor kom jeg til at sove sent. Og det var svært at falde i søvn efter læsningen, for det er grimt og grumt at læse, hvordan en ung mands politiske ambitioner kan ende så galt, som det gjorde. Om bogen er 100% sand, ved jeg naturligvis ikke, men den er velskrevet og det er en hæsblæsende page-turner af en bog på små 150 sider.

Jacob sparer ikke sig selv, hverken privat eller professionelt, og mange steder kan jeg genkende nogle af tendenserne hos mig selv, som f.eks. at man "bare skal mande sig op", når man føler sig udkørt, eller at man for alt i verden ikke må gå i stå, ikke må forsvinde ud af folks bevidsthed, men altid skal være klar på nye idéer, nye opgaver, flere projekter (og det går stik imod, hvad f.eks. Morten Münster viser i sine bøger om, at man udretter mere ved at gøre mindre). Det er en fængslende følelse at være med dér, hvor det sker, og det er fantastisk at være kendt af mange og at være sådan én, som folk bruger til mangt og meget. Men prisen er også derefter.

I bogen følger man Jacobs sikre vej til angst og stress, og han virker hudløst ærlig om sine sejre og især sine fiaskoer. Og hold da op, hvor har han dummet sig! Jeg har ikke fulgt Jacob i politik, men jeg husker godt nogle af de (møg)sager, han ridser op. Den politiske verden er ubarmhjertig, og ét fejltrin kan koste dyrt på den professionelle såvel som den private bane. Det er enormt spændende og forfærdeligt læsning. Som læser griber man sig i at tænke: "Godt, det ikke er mig!" - "Ej, Jacob – nu dummer du dig igen!" – "Ej, hvorfor så du ikke dét komme?!" (Vejen til angst, stress og alskens dårlighed er brolagt med høje ambitioner.) Det er nemt at være den bagkloge, alvidende læser i en blød lænestol en hyggelig decemberaften.

Hvis man er i tvivl om, hvorvidt sociologen Hartmut Rosa har ret i sin kritik af højhastighedssamfundet, så kan man finde et strålende eksempel i denne bog. Jacob blev fartblind i jagten på en politisk karriere, hvor han igennem sine sejre begyndte at føle sig uovervindelig. Men – højt at flyve, dybt at falde. Og bogen er skrevet så godt, at man mindes Søren Kierkegaard-citatet: »Hvad er en Digter?« Svar: »Et ulykkeligt

Menneske, der gemmer dybe Qvaler i sit Hjerte, men hvis Læber ere dannede saaledes, at idet Sukket og Skriget strømme ud over dem, lyde de som en skjøen Musik.«

Her har vi en politiker, der faldt, og hans fald var stort. Og vi nyder læsningen på samme måde, som vi nyder at se alverdens lidelse rundt i verden, slukker fjernsynet eller lukker facebook og glæder os over, at det heldigvis ikke rammer os. Jeg har ondt af Jacob, men på den anden side har jeg lyst til at læse endnu flere politikeres selvbiografier. For hold da op, der sker meget i kulisserne på borgen!

6. 3/12 2023 - 'Gravsoen' (2023) af Nicoline Kjærsgaard Møller

'Gravsoen' (2023) af Nicoline Kjærsgaard Møller er en ungdomsbog på 50 sider, der handler om et par teenagere og det overnaturlige væsen: Gravsoen. Når jeg valgte at læse bogen, var det et ønske om at se, hvad der skrives til unge i dag. Gravsoen som fænomen har interesseret mig, fordi der også i Børsmose gik rygter om en gravso og såmænd også en helhest. I de små 10 år jeg har boet ved siden af Vilslev Kirke og kirkegård har jeg aldrig oplevet noget overnaturligt. Selvom nogle mener, at det spøger endda i præstegården. Evald Tang Kristensen har i sine samlinger nogle historier om genfærd, der skulle manes i jorden, og det kunne Vilslev-præsten ikke, så man måtte have bud efter præsten i Farup.

7. 2/12 2023 - 'Folkekirken. Mellem tro og administration' (2023) af Elisabeth Aggerbeck, Jens Torkild Bak og Elof Westergaard

'Folkekirken. Mellem tro og administration' (2023) af Elisabeth Aggerbeck, Jens Torkild Bak og Elof Westergaard er på lidt over 100 sider. Det er jo ikke voldsomt meget om så stort et emne. Alligevel har det taget mig en del dage at få læst bogen, fordi den kræver meget fokus, nærvær og opmærksom læsning. De tre forfatteren giver ikke ved dørene, og det er egentligt rart, at der stilles krav til læseren. For emnet er ikke nemt eller enkelt (det ved alle menighedsrådsmedlemmer og ansatte i folkekirken). På de relativt få sider kommer forfatteren meget vidt omkring; man kan blive både forvirret og forpustet undervejs, men der er pædagogiske redskaber undervejs til at støtte læseren i at forstå, hvad pointerne er. Bogen er skrevet ud af kærlighed til folkekirken som både organisation og levende fællesskab og ud fra et ønske om at styrke folkekirken og bidrage med svar på, hvordan folket og kirken kan komme hinanden ved - også fremover. Naturligvis bør alle præster og menighedsrådsmedlemmer læse bogen, for der er meget at blive klogere på. Kirken er i høj grad (også) for tænkende mennesker.

8. 27/11 2023 - 'Legenden om juleroserne' (1905/1996) af Selma Lagerlöf

'Legenden om juleroserne' (1905/1996) af Selma Lagerlöf er en sød fortælling om julens storhed i vores verden. Hun skriver så enkelt og fanger både sindets stemninger og de åh så menneskelige reaktioner, som end ikke en munk kan nægte. Historien kan fint læses i adventstiden, hvor vi venter og forbereder os.

9. 23/11 2023 - 'Store små løgne' (2014) af Liane Moriarty

er en roman, der tager os ind bag facaderne hos forældrene til en nyopstartet flok børn i børnehaveklasse. Bogen fik jeg anbefalet af [Marie Louise](#), for det er en bog, vi begge har nydt.

Vi ved, hvordan vi som forældre på overfladen kan være høflige og nydelige, men så snart nogen retter kritiske øjne mod vort barn, bliver vi som vilde dyr. Eller, nogle gør. I bogen er det især kvinderne, der som høne-, ravn-, og løvemødre (de er dog alle curlingforældre) træder i karakter og kommer op at toppes. Mændene forholder sig lidt mere i baggrunden med tøven og ambivalens.

Historien handler blandt andet om Ziggy, søn af en enlig mor og en ukendt far. Undfangelsen var ingen fryd for moren. Ziggy bliver på sin første dag i sin nye børnehaveklasse, hvor han ingen kender, anklaget for at have taget kvælertag på klassens vel mest populære pige (bl.a. fordi hun er højt begavet) og datter af en karrierekvinde. Er Ziggy skyldig? Det får vi først svar på i slutningen af bogen - lige før et overraskende dødsfald. Selv morderen er overrasket!

Ziggys unge (alene)mor, Jane, forsøger at finde sig til rette som nytilflytter iblandt de etablerede klikker af forældre, og de mange andre forældre forsøger at leve deres liv med hænderne fulde af børn og partnere. Godt nok er stamcaféens ejer en dejlig fyr, men er han ikke homoseksuel? Jane bliver venner med Celeste, den naturlige skønhed som alle(!) gloriøst efter, og Madeline som har en høj æresfølelse over for dem, hun kalder 'sine' (dvs venner, ægtefælle, børn). Trioen får snart et (dårligt) rygte på skolen, men de forstår at støtte hinanden på deres skæve og sjove måder. Man føler de tre kvinders liv og tilværelse, og der er mange øjeblikke, hvor jeg holdt vejret, fordi det var så barsk læsning.

Det er hektisk, hvad der i bogen siges og gøres - og forfatteren har en formidabel evne til med få ord at ramme en stemning eller en situation. Man får sympati med de fleste undervejs lige fra de kværlantiske, de forurettede, de utro, de hævngherrige til voldsmænd og -kvinder. I Bibelen står der, at tungen er en lille del af legemet, men den har sandelig stor magt. Selv en lille gnist kan tænde en skovbrand. Sådan læser vi også om ord, der aldrig skulle have været sagt, og vi spejder efter ord, der kunne have forløst mange pinlige, dumme og trælse situationer.

Bør man læse bogen? Ja! Godt nok har bogen inspireret til en 2-sæsons serie på HBO, men efter at have set første sæson må jeg konkludere, at bogen er langt bedre 😊

10. 6/11 2023 - 'Fra Ribe Amt 2023'

Nå ja, jeg har forresten fået en artikel med i det velrenommerede årsskrift 'fra Ribe Amt', der første gang udkom for 120 år siden i 1903. Min artikel handler om min forgænger i embedet, sognepræst Knud Lang (1718-1781), der gjorde meget for at forbedre bøndernes levevilkår i Darum, Hunderup og Vilslev sogne. Der er også mange andre spændende artikler i årbogen, der er vældigt nørdede og hyggelige at læse.

11. 2/11 2023 - 'At åbne sig for Gud' af David G. Benner

'At åbne sig for Gud' af David G. Benner er en selvhjælpsbog for åndeligt søgende. Den er ikke for tidehvervsfolk 😊 Til gengæld var det (positivt) udfordrende for mine teologiske øjne at læse om, hvordan man kunne gøre for at åbne sig for at høre Gud og modtage Guds kærlighed. Iflg. forfatteren findes der mange måder at bede på; bøn er ligesom dialog eller åndedræt, for uden bøn dør troen. Bogen var provokerende for mig som præst, der måske i for høj grad har professionaliseret bønnen til mestendels at bestå af Fadervor og så ellers kirkens bønner. Men - provokation er godt, for det gør, at man kan tænke nyt. Der kan være meget godt at hente i bogen, hvis man er åndeligt søgende (så at sige). Det var dog noget af en mundfuld for mig. Mon ikke også folk har det sådan, hvis de ikke så tit kommer i kirke - at de tænker: "Pyh, det var godt nok meget religiøst!", selvom det for os at se, "bare" var en almindelig højmesse?

12. 'Hvad jeg tænker mens du taler' af Alberte Winding

'Hvad jeg tænker mens du taler' er den første af Alberte Windings romaner, jeg har læst. Og den er fremragende skrevet med mange sjove og nye måder at beskrive ting på. Desuden er handlingen og hovedpersonen noget, jeg ikke før har læst om. Hovedpersonen Pio er en kvinde i overgangsalderen, som i høj grad bøvler med både den biologiske forandring og de psykologiske efterspil fra en barndom med en fraværende far og en ikke særlig kærlig eller omsorgsfuld mor. Hun står selv i et miskmask af relationer; en fransk eksmand, en voksen søn (der lever et travlt, ubekymret ungdomsliv), en ekstrovert assistent, en ny kæreste og hans datter og hans eks. Pio tjener til dagen og vejen ved at synge melankolske sange i kirker og forsamlingshuse, men en dag rammes hun af en hæshed, der tydeligvis skyldes noget mentalt. På den måde tvinges hun til at standse op og revurdere sit liv, sine prioriteringer og ikke mindst sin selvopfattelse. Bogen er eminent skrevet og letlæst, men historien sætter sig fast.

13. 'I det hvileløse' af Sidsel Ana Welden

'I det hvileløse' af Sidsel Ana Welden er indgående læsning om en ung kvinde med psykiske problemer i form af både psykoser og depression samt andre mere almenmenneskelige vanskeligheder som fx ulykkelige familierelationer og kærestekvaler. Og en smule glæde over de småting, der nu engang kan glæde én. Interessant er det dog. Bogen består af korte afsnit. Digte er det næppe men snarere dagbogsoptegnelser. I brudstykker. Som sindet: itu. Der er mange overraskende sætninger, og man stopper op i læsningen, for - hov!, hvad skrev hun lige dér?! Der er ikke meget optimisme eller håb i bogen, men måske består håbet blot deri, at hun trods alt ikke opgiver sit liv? (Selvom hun virker så tæt på...)

14. 'Everten "Karen" af Mandø' af Theodor Hansen

'Everten "Karen" af Mandø' af Theodor Hansen er en personlig beretning om de mange forskellige oplevelser, som Theodor har haft. Theodor var søn af en meget foretagsom skipper, og han blev også selv en aktiv sejler og "bruger" af havets mange muligheder for jagt og fiskeri. Når man er en landkrabbe som mig

ud af en bondeslægt, er det spændende at læse om en helt anden måde at eksistere på; en helt anden tilværelse, hvor det ikke er markerne, men vandene, der skal pløjes, og hvorfra man får sin fangst og muslingehøst i hus. Tak får anbefaling og lån af bogen, [Arne Kruse](#). PS: På billedet af bogen ses Carta Marina i baggrunden; det hænger i vores køkken, for det er en fascinerende stor verden, vi lever i - og på: Den blå planet.

15. 'Urhistorien' af Peter Madsen (2021)

'Urhistorien' af Peter Madsen (2021) er en meget flot genfortælling i tegnet version af de første 11 kapitler af Bibelen. Nogle af billederne er velegnet til brug for konfirmander. Når man læser en tegnet genfortælling fylder billederne mere end ordene, og da Bibelen ikke forklarer alting så nøje, er der også plads til forfatterens fantasi. Selvom det kan være "farligt", synes jeg, at Peter Madsen holder sig fint på sporet, ligesom han gjorde med sin tegnede genfortælling af Jesus i 'Menneskesønnen' (1995).

16. 'Pissedårlig sygepleje' af Alexander von Oettingen og Dorthe Boe Danbjørg (red.)

'Pissedårlig sygepleje' af Alexander von Oettingen og Dorthe Boe Danbjørg (red.), er en hurtiglæst debatbog, der giver et hudløst ærligt indblik i tilstanden på landets og verdens hospitaler og sygehuse. For det er åbenbart(!) ikke kun i vores lille land, at omsorgsfuld sygepleje er under afvikling, for tendensen/trenden ses rundt om i verden og kaldes "misses nursing care - Mangelfuld sygepleje). Bogen handler specifikt om sygehusvæsenet med fokus på danske tilstande, men for en teolog er der også noget at hente, især i Alexander von Oettingens artikel, hvor han stiller skarpt på sygeplejeuddannelsen og undrer sig over, at man ikke i uddannelsen øver sig i fejl. Iflg. psykolog Fritz Oser er fejl nøglen til læring.

Jeg har lige afsluttet et ugekursus under titlen 'Grundkursus i specialpædagogik' (for konfirmander med særlige behov). Det var på mange måder et godt kursus, men der var ingen lektioner i fejl og fiaskoer, selvom vi ude i konfirmandstuerne på den hårde måde lærer mange vigtige lektioner alene fordi vi fejler og dummer os jf. mundheldet "Af skade bliver man klog".

Bogen bør læses af alle, og magthaverne/lederne bør altså lytte til de kompetente folk, der har skrevet bogen ud fra smertelige erfaringer og mange undersøgelser af bl.a. pissedårlig sygepleje. Og så synes jeg, vi bør snakke mere om alle de fejl, vi laver i alle mulige sammengænge, OG ikke mindst hvad vi har lært af at fejle. Man kan ikke undgå at fejle, men det er da dumt ikke at lære noget af det.

17. 'Den hundredårige der kravlede ud af vinduet og forsvandt' (2013) af Jonas Jonasson

Jeg havde desværre sat forventningerne højt, da jeg satte mig for at læse den anmelderroste 'Den hundredårige der kravlede ud af vinduet og forsvandt' (2013) af Jonas Jonasson. Det tog mig lang tid at komme igennem bogen, og det var bestemt ikke fordi, den var svær at læse eller havde et højt LIX-tal. Den var bare langtrukket og kedelig; humoren(?) var forceret ligesom handlingen, og alt for meget var penslet ud i det uendeligt langtrukne. Det kunne ellers have været så godt.

Hovedpersonen Allan møder en masse statsoverhoveder, og kommer via tilfældigheder og alkohol til at spille en afgørende rolle i flere storpolitiske sammenhænge (ligesom Forrest Gump). Men det virker ligesom ikke, det hænger ikke sammen, det er som en fantasi, der bare kører derudad og sætning for sætning løsriver sig fra den virkelighed, der på en eller anden måde dog er klangbund for bogens verden. Allan har levet i 100 år og oplevet alt muligt, og da han ender på plejehjem, stikker han af en sidste gang på eventyr; flere dør undervejs, mens han får nye venner, masser af rigdom og en kæreste. På det store internet roses bogen for god humor, men jeg trak ikke én gang på smilebåndet under læsningen. Tværtimod kan min bedre halvdel bevidne, at bogen kostede mig noget livsglæde. Nå, men hvem er jeg til at fælde sådan en hård dom over denne bog, der har solgt ret godt, og som endda er filmatiseret? Tja, et simpelt læsende menneske - der havde håbet på mere, end man fik, og derfor er blevet temmeligt skuffet.

18. Frida Isberg 'Mærket'

'Mærket' af Frida Isberg er på samme tid letlæsning og krævende. Sproget er let og kapitlerne korte, men der er enormt mange navne og personer i spil. Bogen handler om, at der i det islandske samfund etableres en empatitest, der afslører, om man har empati (medfølelse) eller er en samfundsborger, man ikke kan stole på. Igennem bogen præsenteres empati-sagen fra en del forskellige vinkler og personlige fortællinger. Hvert kapitel er sagen set fra en håndfuld ret forskellige personer. Der er psykologen Olafur, som er ophavsmand til idéen om empatitest, men som gang på gang sætter arbejdet højere end sin familie; Vetur, som er lærer og flygter fra sin stalkende eks; Tristan, som med i et liv med stoffer og tyverier lever på kanten af samfundet, men som i bund og grund er en "god dreng"; Eyja, som udnytter mænd og er en manipulerende løgnhals. Deres historier er flettet sammen på måder, der efterhånden åbenbares til stor overraskelse. Vi følger hver persons kamp for sin egen eksistens og tilværelse, og der er mange psykologiske emner i spil. Alle kæmper for det, de har kært; bringer ofre for at opnå succes; og enhver af dem vil gerne se sig selv som den gode person, helten i egen fortælling, men sandheden er nok, at ingen er rene eller retfærdige.

19. Margareth Atwood 'Penelopiaden'

'Penelopiaden' af Margareth Atwood er et velskrevet forsøg på at give stemme til Penelope, Odysseus kone. Måske et feministisk værk? I hvert fald ses sagen fra kvindens vinkel. Odysseus fik jo al opmærksomhed i Homers 'Odysseen', hvor der ikke blev ofret meget spaltepads på hans koners oplevelser sol græsenke. Odysseus var hjemmefra i 20 år, hvor hans kone og nyfødte søn måtte undvære hans tilstedeværelse og beskyttelse. Imens samledes hundredevis af bejlere ved hendes hus, og Penelope forsøgte på snedig vis at holde dem stangen bl.a. ved hjælp af sine tolv betroede tjenestepiger. Ikke nok med at Penelopes historie fortælles fra hendes vinkel, men det sker også fra dødsriget, hvor hun svæver rundt som en ånd og forsøger at finde svar på det, hun ikke fik svar på i levende live - blandt andet fordi folk døde fra hende. Historien er underholdende og spændende og bidrager med en anden vinkel på historien om den store Odysseus og hans eventyrlige færd. Når manden er ude, hvad skal kvinden så

gøre (af sig selv)? Og hvordan får man 20 år til at gå med at være en trofast hustru, når man i sange og rygter hører om mandens udsvævende liv?

20. Yukiko Motoya 'Den ensomme bodybuilder'

'Den ensomme bodybuilder' af Yukiko Motoya er surrealisme i bogstavform. Igennem 11 korte historier udfoldes en række skøre og skræmmende fortællinger, så man ikke helt kan hitte rede i, hvor virkeligheden stopper og symbolikken begynder. Hvad er pointen med historierne? Det er svært at svare på. Men de er underholdende, og det har været en fornøjelse at tilbringe nogle timer i forfatterens univers.

21. Lykke Paulsen 'Korset - et kristent symbol?'

22. Nicolai Gogol, 'Næsen'

'Næsen', af den russiske forfatter Nikolai Gogol er en sjov og skør, kort fortælling om embedsmanden Kovalef, der en dag vågner op uden sin næse. Næsen er ganske enkelt stukket af for at leve sit eget liv, og Kovalefs ansigt ser ud, som om der aldrig har været en næse der. Det er naturligtvis ganske forfærdeligt, for næsen sidder jo midt i ansigtet, og det er ikke så nemt at skjule, at næsen er væk - og hvis man som Kovalef er en skørtejæger og kvindebedårer, så er sådan et indhug i ansigtets skønhed jo ganske rystende. Hvem er man egentlig uden sin næse?

Historien i sig selv giver ikke mening, men den blev skrevet i 1836 og iflg. Wikipedia var der tale om en samtidskritik med bidende satire:

[https://da.m.wikipedia.org/wiki/N%C3%A6sen_\(novelle\)](https://da.m.wikipedia.org/wiki/N%C3%A6sen_(novelle))

23. Kristian Bang Foss 'Frank vender hjem'

'Frank vender hjem' af Kristian Bang Foss er en bog med mange mere eller mindre dysfunktionelle personer. Eller, det skulle man tro. For selvom de hver især har deres små og store særheder, så lever de dog deres jordnære og "almindelige" menneskelige, og gik man forbi dem på gaden, ville man næppe tænke, at de var værre eller bedre end så mange andre. Men kender man nogensinde hinanden (eller endda sine nærmeste) fuldstændigt?

Bogen handler om Frank, som desværre får en dårlig barndom og ungdom pga. forældrene. Han forsøger ihærdigt at bryde den negative sociale arv ved at gå på gymnasiet og studere på universitet, men selvom man fjerner sig fra sine forældres åndløse arv og sit deprimerede opvækstmiljø, kan man dog ikke fjerne sig fra sig selv. Frank gennemfører en universitetsuddannelse, men går så i stå, får ikke rigtigt landet et godt job, men får dog scoret en smuk kvinde, der tilfældigvis har et par rige forældre og en berømt mor. Frank forsøger hele tiden at finde sig selv, for pludseligt er han en underklassedreng med nær forbindelse til overklassen, og det giver ham mindst talt eksistentielle kvaler. Med så mange spændinger i bogen, udspiller historien sig nemt som en film for ens indre.

Bogen er velskrevet, og den ene side vender den anden, imens man blæser igennem historierne om de skøre mennesker, der hver især forsøger at få sig et tåleligt og godt liv, selvom alle og enhver på forskellige måder kommer (sjæleligt, åndeligt eller mentalt) til

skade med og på deres små selvrealiseringsprojekter. Og derfor kommer man også til at føle med dem.

Frank får på et tidspunkt nok af overklassemiljøet og går ganske enkelt sin vej. Man når lige at tænke, om man nu skal læse en historie, der ligner 'Harold Frys usandsynlige pilgrimsfærd', men så fortryder Frank og vender hjem til sin rige kæreste og hendes familiære baggrund af materiel overflod og en indstilling til livet som noget nærmest ulideligt let. Men så får Frank sig en hobby med at glo på Bear Grills videoer på youtube, imens hans kærestes gravide mave vokser, og hun giver ham en gul kajak for at understøtte hans nye hobby. Men én ting er at ligge på sofaen og glo youtube. Noget andet er at sætte sig ned i kajakken og padle ud - uden at have prøvet det før. Vinden tager til. Mobilsignalet bliver mindre. Mobilbatteriet dør. Han mister sin pagaj. Og kajakken driver ud på åbent hav. Man holder vejret i spænding og følger hans overlevelseskamp med øjnene spændt rettet mod bogens sider; og man ønsker, at man både kunne læse hurtigere for at få opklaret sagen, men også at bogen ikke må slutte for hurtigt. Vender Frank hjem igen? Ja, efter 3 uger. I al den tid var der ingen livstegn fra ham. Ingen kunne finde spor efter ham. Alle troede han var død; hans kæreste har født, og hun har skubbet Frank ud af sit liv for at beskytte sig selv emotionelt. Og hun har en ny fyr i sit liv. Frank vender hjem til alt dette; alle har et nyt liv - uden ham. Han vil bare have alting, som det var engang, men intet er, som det var. Heller ikke Frank. Han vil slå sin ekskærestes nye fyr ihjel. Han vil slå sig selv ihjel. Alt er så fortvivlende håbløst, og han ser med grusom tydelighed sit ophavs negative arv og triste miljø i sig selv. Hvad skal han dog gøre for ikke at blive som den far, der bogstaveligt talt endte på bunden af samfundet? Ja, hvad skal vi egentlig gøre af os selv? Vinder kærligheden virkelig over alting?

24. Maria Lang 'Mordet på landsbykirkegården'

'Mordet på landsbykirkegården' af Maria Lang er en krimi, der foregår mellem jul og nytår i et svensk sogn. Hvilken højtid er mere velegnet til uhyggelige hændelser og overraskende afsløringer af mennesketyper og deres psykologiske maskespil? Man formoder, at julefreden vil sænke sig, men ak - en mordgåde splintrede hyggen og alligevel skal julemaden spises. Bon appetit!

Modsat så mange andre krimier, så er der god tiltro til politiet og deres efterretningsarbejde får ros gentagende gange. Opklaringsarbejdet ligger i hænderne og hovedet på Christer Wijk, chef for rigspolitiets drabsafdeling, og han agerer som detektiven Columbo. Han er intelligent og vedholdende i sin søgen, men han når ikke straks frem til morderen; der er mange omveje, og han har brug for en del input, før han lægger sidste brik i puslespillet og før han på selve nytårsaften endelig kan afsløre sagens rette sammenhæng. Således kan det lille sogn gå ind i det nye år og lade det gamle års kapitel lukke og slukke.

Wijk holder under sit arbejde til hos sognepræsten i sognet, og man får et indblik i præstegårdslivet. Og da mordsagen endelig er opklaret, meddeler præsten, at han har brug for orlov. Under hele ugens tumultariske periode med (et par) mord, et rend af betjente, traditionel julehygge og skønne gæster har han ufortrødent arbejdet videre med hjemmebesøg hos de gamle og syge og med at prædike i kirken for sine

sognebørn. Men selv for en gammel præst, er der åbenbart grænser for, hvad man kan holde til.

25. Dorothy L. Sayers '3 Peter Wimsey Noveller'

Kender du Peter Wimsey? Han er en detektiv skabt af Dorothy L. Sayers, og sammenlignet med andre fiktive detektiver er han meget menneskelig, hvilket gør historierne om ham både medrivende og jævne på en lettilgængelig måde. Nogle gange tager han fejl, nogle gange ender hans tanker i blindgyder, men ved vedholdende og fokuseret logisk tankevirksomhed og ved at bruge alle sine sanser, opklarer han den ene forbrydelse efter den anden og gerne med en god portion humor undervejs. Med andre ord er det fnske enkelt fornøjelig læsning. I vores sommerhus har vi en række krimier, som vi læser, når vi holder ferie. Og der har Wimsey selskab af både Hercule Poirot og Sherlock Holmes og andre, der kan fylde de fredelige feriedage med voldsom spænding.

26. Rachel Joyce 'Harold Frys usandsynlige pilgrimsfærd'

'Harold Frys usandsynlige pilgrimsfærd' af Rachel Joyce er en letlæst, bevægende bog om en mand, der går hjemmefra for at komme til sig selv. Eller finde sig selv, selvom han egentlig ikke ville - og hvem har lyst til at se sig selv, som man er? Han ville bare sende et brev, men det ene skridt tog det andet, og 1000 km senere er han på mange måder en forandret mand; det tærer på hans fysik og psyke og (mentale) helbred. Undervejs i læsningen fik jeg mange associationer til andre bøger med vandringsmotiver samt løsrevne sætninger om vandring. Disciplene sagde til Jesus: "Hvor går du hen?" (Qui vadis), for også han var en vandrer. For et par år siden udgav Danske Bedemænd børnebogen "Hvor går man hen, når man går bort?" Folk vandrer som aldrig før - og gerne med skridttæller, for hvorfor ikke konkurrere om frem*gangen*? Der skal også postes på SoMe og liles og deles osv.

Nå, men Harold vil sende et brev, men han vil ikke lægge brevet i den første postkasse han ser, og han går forbi mange postkasser, før han beslutter sig for at levere brevet selv. Han er ikke videre religiøs, selvom man undervejs nærmest får indtryk af en moderne version af John Bonyans 'Pilgrimsvandringen'. For Harold er der bare tale om en meget lang gåtur, men han er kommet afsted uden mobil og andre fornødenheder kun iført noget hverdagstøj (bl.a. sejlersko), der hverken er praktisk for en vandring eller udstråler, at han er pilgrim. Forfatteren bruger en del plads på indirekte og humoristisk at kritisere alle dem, der går sammen med Harold, fordi de vil gøre opmærksom på sig selv og deres vandring ("Se mig, se hvad jeg kan!"). Det vil Harold ikke; han vil bare gerne aflevere et brev. Til en døende, tidligere kollega, som havde gjort ham en stor tjeneste engang. Harold træder ud af sit kedelige pensionistliv fra en kone, han de seneste 20 år ikke har haft et godt liv med, men hans (i starten) ensomme vandring giver ham (alt for) meget tid til at mindes, tænke og reflektere over, hvorfor hans liv blev, som det gjorde. Vi kommer ind i alle hans traumer og glæder.

Vi får serveret en masse spændende psykologiske forhold og tanker om de besværlige relationer mellem mennesker. Det står igen klart, at dem, man har nærmest, sårer man mest. For de har forventninger om kærlighed. Men kan man elske, hvis man ikke selv er blevet elsket?

Bogen er både letlæst og underholdende, tankevækkende og en pageturner. Man får sympati med Harold, naturligvis, for hans vandring er ingen succes, men man får også sympati for alle de mange andre, der på forskellige måder bliver en del af denne ene mands historie. Intet menneske er en ø, og ingen sejler alene i deres egen sø.

27. Peter Tudvad 'Manteuffel'

'Manteuffel' af [Peter Tudvad](#) er ikke for blodfattige sjæle, for det er en spændingsgyser af en fortælling om en blodsuger, der læser Bibelen som Fanden selv. Bogen kræver en vedholdende og gerne en lærd læser, der er velbevandret i såvel oldgræsk filosofi og mytologi samt Europas historie, der finder fornøjelse i at læse de mange sætninger på latin, som krydrer bogen, foruden græsk, hebraisk og italiensk (med mere). Bogen fik jeg i fødselsdagsgave af min elskede hustru, og jeg har læst i den, så snart jeg kunne mit snit til det. Tidlig morgen, sen aften, i tog, i fly, i sommerhus osv. Man kan vel sige, at bogen slog sine kløer i mig!

Grev Manteuffel fødes i 1492, og han omvendes til lutheranismen, har brevkorrespondancer med selveste Martin Luther, deltager i blodige krige og kampe, og finder ud af, at han er udødelig. Via hans egne breve og andres breve om ham, følger vi Manteuffels udødelige og på mange måder ulidelige liv fra 1525 til 1614. Han ser sin udødelighed som en forbandelse (ikke ulig fyrst Fosca i Simone de Beauvoirs 'Alle mennesker er dødelige'. Et udødeligt liv bliver trivielt...).

Manteuffel er dog vampyr og stiller gerne sin tørst i blodet fra et væld af sagesløse ofre - samtidigt med at han udvikler sin eget helt forskruede teologi som selvforsvar, der dog ender med at erklære Gud for at være had. Som teolog og præst har det været enormt interessant at læse den dramatiske gyserroman på et bagtæppe af teologiske diskussioner, og det er en fryd at fornemme forfatterens indgående kendskab til Luthers teologi og levned, som han lader Manteuffel forholde sig utroligt kritisk til. Luther skriver i et brev til Manteuffel, at han er på afveje, men det fornægter greven med sin hjemmestrikkede teologi af løsrevne bibelcitater og fokus på, at han som vampyr vel også er skabt af Gud. Manteuffel forelsker sig kun én gang og det i en ung Maria, som han dog mister (på flere måder), men selv deres stormfulde kærlighedsbreve er fyldt med teologiske (afsporede) tanker. Hans korrespondancer med den frygtede blodgrevinde Elizabeth Báthory er decideret gruopvækkende i udpenslingen af alle de forfærdelige ting, man kan gøre ved unge kvinder, der ikke vil lystre.

Bogen vil jeg unægteligt læse igen (og jeg plejer *aldrig* at læse den samme bog to gange), og den kan kun anbefales til alle teologer og humanister samt andre, der har blod på tanden (!) til at fordybe sig i en periode af europæisk religions- og åndshistorie, der fostrede reformationen og den myriade af bibelfortolkninger, der opstod i kølvandet.

28. Bo Giertz 'Stengrunden'

'Stengrunden' (1943) af Bo Giertz er en voldsom læseoplevelse. Romanen handler om en kristen vækkelsesbevægelse i det (opdigtede?) svenske sogn Ödesjö. Bogen har jeg fået anbefalet af [Søren Stidsen](#), og jeg har læst den med interesse. Man følger nogle præster hen over en lang årrække, som kæmper for vækkelsen, men de kæmper især mod deres egne synder bestående af bl.a.

hovmod, mismod, magtbegær, tvivl, had, kærlighed – kort sagt: De almindelige synder, som vi kender, der hører menneskelivet til. Præsterne er på forskellige måder blevet kastet ind i vækkelseskampen og de er af forskellige omveje blevet nøglepersoner, og som sådan kan man tale om Guds usynlige hånd; Herrens veje er uransalige! Ånden flyver, hvorhen den vil, og dens gerning (at mennesker bliver troende) kan man ikke styre. Omvendelsen og vækkelsen af den første præst sker, da han ved et sygeleje overmandes af sin egen tvivl og afmægtighed, da den syge og døende ikke vil modtage hans ringe trøst. Den døende har kun fokus på sin syndighed og fortabelsessikkerhed. Præst har ellers kunnet klare sig godt med at holde prædikener om det gode, det sande og det skønne i den almindelige tilværelse, men ved dette dødsleje hjælper intet af hans veltalenhed. Da han er mest sønderknust af ikke at kunne hjælpe, kommer en gammel kone ind at sidde hos den døende, og hun trøster ham ved at henvise til, at Jesus jo altså netop opsøgte syndere for at frelse dem. Jo mere, man er sig sin synd og skyld bevidst, desto mere vil Jesus elske én ind i himlen. Det kommer ikke an på os, men på Ham. Den gamle kones helt rolige, dybsindige og skarpsindige kristentro vækker præsten, der omvender sig og begynder en vækkelse, der skaber enorm kirkegang i det lille sogn, men som også skaber modstand og sår splid mellem præstekollegaerne. Han ender med at miste embede og kjole, men bogen fortsætter med at beskrive sognets vækkelseshistorie ved de præster og folk, der lever i tiden efter. For Åndens gerning slutter ikke, og der er altid nogle i sognet, der bærer noget videre, som vækker til eftertanke, bod og anger - og omvendelse. Selvom bogen kan synes meget alvorlig og tung pga. emnet, er der også mange skarpe betragtninger og situationer, hvor man må trække på smilebåndet, som når diskussionen bliver rødglødende mellem den unge præst Fridfeldt og den gamle præst i sognet. Frifeldt mener, at han er en sand troende, fordi han har givet Jesus sit hjerte, hvortil den gamle svarer skarpt: "Synes du, at det var noget at give ham?" Den unge præst er grædefærdig! En anden ung præst blev på samme måde sat til vægs og irettesat af en gammel præst. Den unge præst Torvik ville ud at prædike uden præstekjole ud fra et princip om, at han var et almindeligt menneske. Den gamle præst svarer dertil: "Du er ikke et almindeligt menneske! Du er viet af kirken til at være ordets tjener. Du er valgt af Ödesjö kristne menighed til at være præst her. Du får din løn af de jorder derude, som vore fromme fædre har skænket til underhold for en præst. Det er den rene uærlighed, at du tager imod de penge, hvis du kun vil være et almindeligt menneske!" Bogen kunne være interessant til drøftelse og debat i en litteraturkreds af folkekirkepræster. Der hamres med Guds hammer, og der dømmes med Jesu nåde. Hermed videregives bogen med anbefaling!

29. Louis Jensen '2 kroner og 25 øre'

Bogen '2 kroner og 25 øre' er mit første møde med forfatteren Louis Jensen. Der er tale om en ungdomsbog, letlæst og ikke så dybdegående i sine betragtninger. Titlen kommer af følgende: "For 2 kroner og 25 øre kan et barn i Afrika spise en hel dag, morgen, middag og aften." (s. 54). Bogen er fyldt med moralske, teologiske og etiske spørgsmål, men den handler om en 14-årig dreng, der endnu ikke er konfirmeret, men som har fået dårlig samvittighed over den danske

velstand og overfloden - når han i fjernsynet ser, hvordan de fattige børn i Afrika sulter og dør samtidigt med at vi har en absurd overflod. Han er fast besluttet på at opføre sig som sin helt, Robin Hood, så han stjæler gerne skjorter for at sælge tyvekosterne og så sende pengene til nødhjælpsorganisationer (og han holder nøje regnskab med, hvor mange børn han på den måde redder). Han er meget naiv, men det har været godt at læse og at blive mindet om dengang, man kunne være naiv, dengang verden var enklere og løsningerne nemmere. Han kastes dog ind i en verden, han ikke er moden til, og han slår sig på relaiteterne, der ikke tager hensyn til hans barnlige men gode intentioner og naive drømme. Man følger drengens stædige rejse helt til Afrika, og det er nemt at dømme ham for hans umodne opførsel. Men bogen vækker også til eftertanke, for gør vi overhovedet nok for andre? Hvornår har vi gjort det godt nok? Hvor langt må man gå for at hjælpe? Hvor meget skyld kan og bør man påtage sig for alverdens nød og elendighed?

30. Alexandre Jardin 'Fanfan'

'Fanfan' af Alexandre Jardin handler om en ung mands idiotiske forsøg på at bryde med sin sociale arv. Mange vil nok se med milde øjne på hovedpersonen, men jeg blev flere gange undervejs irriteret på Alexandre, der som ung mand mener at have gennemskuet det hele og forstået alting. Det har han jo tydeligvist ikke. Og måske er netop dette udpenslet i bogen, så læseren kan more sig over den unge mands tåbelige hovmod. Men der er en grund til, at han gør, som han gør. Alexandre voksede op med promiskuøse forældre i et kollektiv, hvor man kun var moderne, hvis man var seksuelt frisindet. Han så, at intet monogamt ægteskab kunne bevare den lidenskabelige energi, som et par føler i deres forholds første tid. Alexandre fik traumer af sin opvækst, og da han som ved skæbnes luner møder den underskønne, feminine og forførende Fanfan, forsøger han af al kraft at fortrænge sit kødelige begær og lyst for at vedligeholde det lidenskabelige i deres relation ved hele tiden at narre hende og holde hende hen. Spændingen imellem dem øges side for side i bogen og flere gange er han lige ved at bukke under og indlede det seksuelle kærlighedsforhold, som de begge i deres ungdomslyster så inderligt længes efter. Men Alexandre finder Fanfan for dyrebar til, at han vil risikere at lade lidenskabens kølne ved at indlede et kødeligt forhold til hende. Derfor gør han vold på sig selv - på mange skøre og underfundige måder - for at bevare et platonisk forhold imellem dem samtidigt med, at han sørger for, at luften er sprængfyldt med erotisk energi. Endelig slutter bogen dog med, at Alexandres store forbillede skælder ham ud og irettesætter ham, dunderer imod hans ungdoms naivitet og eskapisme, så Alexandre tager sig sammen og erklærer sin kærlighed til sin udkårne Fanfan. Og de bliver lykkelige. Det er en underholdende bog, hvor man kun kan glæde sig over, at alting til sidst sættes på plads ud fra det perspektiv, som faktisk er bibelsk: "størst af dem er kærligheden". Og kærlighed kræver det hele menneskes engagement, eller som Lars Lillholt sang: "For at elske rigtigt skal man være nøgen". På søndag skal vi endda fra et Johannesbrev høre: "lad os ikke elske med ord eller tunge, men i gerning og sandhed." Så, altså, alle unge (eller umodne voksne) bør læse denne

bog, så de kan lære noget om at holde op med at pjatte rundt og så tage eksistensen på sig.

31. Glenn Bechs 'Jeg anerkender ikke længere jeres autoritet'
32. 'Vilde bier og biplanter'
33. Marie Aubert 'Jeg er egentlig ikke sådan'
34. Jacob Jonia 'Enhjørningens befrielse'
35. Tina Frank 'Indrømmelser'
36. Zoya Pirzad 'Som alle andre eftermiddage'
37. C.S. Lewis 'Djævelske breve'
38. Marie Aubert 'Voksne mennesker'
39. Terri Libenson 'Usynlige Emma'
40. Dorothy L. Sayers 'De ni klokkeslag'
41. Hiroko Oyamada 'Hullet'
42. Margaret Atwoods 'Tjenerindens fortælling'
43. Art Spiegelmann 'Maus'
44. Lars J. Sørensen 'Skam'
45. Kim Young-Ha 'En morders dagbog'
46. Anna Grue 'Det taler vi ikke om'
47. Anna Grue 'Mysteriet i genbrugsen'
48. Henry James 'Skruen strammes'
49. J.R.R. Tolkien 'Hobbitten'
50. Christian Hjortkær 'Utilstrækkelig'
51. 'Historisk vejviser'
52. Frederik Backman 'En mand der hedder Ove'
53. Anne A. E. Thorup 'Hvordan styrker vi børn og unges mentale helbred?'
54. Thomas Erikson 'Omgivet af idioter'
55. Sayaka Murata 'Døgnkioskmennesket'
56. Malene Bjerre 'Religiøst sprog i en verden, der ikke forstår det'